Arhimandritul Gheorghios
Stareţul Sf. Mânăstiri Grigoriu-Athos

SCRIERI ATHONITE

PE TEME CONTEMPORANE

Traducere.: ieromonahul Agapie - Arad
Editura Sfântul Nectarie, 2003 ISBN 973-85817-1-0

Pr. Damaschin Grigoritis
Sf. Mânăstire Grigoriu
Sfântul Munte Athos

HOMEOPATIA

ESTE *CONTRARĂ* CREDINŢEI ORTODOXE

Nu este specificată editura ce a tiparit broşura cu această învăţătură (n. ed.)

Cuprins

Nota editorului

Volumul de faţă, oferit cititorului român sub titlul „Scrieri athonite pe teme contemporane", conţine traducerea câtorva articole mai vechi sau mai recente scrise de Arhimandritul Gheorghios Kapsanis. De aproape 30 de ani sfinţia sa conduce Mănăstirea Sfântului Grigorie din Sfântul Munte Athos, susţinând în paralel şi o intensă activitate în plan general bisericesc, înainte de intrarea în cinul monahal, autorul scrierilor de faţă, doctor în teologie în specialitatea Drept Bisericesc, a predat în cadrul Facultăţii de Teologie din Athena, fiind conferenţiar la catedra de Drept Bisericesc. Primind însă în inimă chemarea la vieţuirea cea mai presus de lume a lepădat slava deşartă şi trecătoare a unei cariere universitare strălucite precum şi perspectivele ce i se ofereau de ascensiune în ierarhia bisericească, începând viaţa monahală într-o mică mănăstire din preajma Atenei, este chemat de prietenul său duhovnicesc, Arhimandritul Emilianos, stareţ al Mănăstirii athonite Simonos Petras, să se aşeze împreună cu cei câţiva ucenici ai săi în Mănăstirea Grigoriu, ai cărei vieţuitori erau puţini şi foarte bătrâni. Astfel, Maica Domnului, păzitoarea Sfântului Munte, a înnoit şi întinerit obştea monahală a acestei Mănăstiri, adăugând apoi, an de an, noi şi noi vieţuitori pe lângă tânărul, pe atunci, stareţ Gheorghios. Aşezat la cârma duhovnicească a acestei importante Mănăstiri athonite, părintele Gheorghios nu s-a gândit doar la viaţa duhovnicească a monahilor din ascultarea sa, ci a început şi o intensă lucrare de susţinere a Ortodoxiei, atât în Grecia, cât şi în afara graniţelor ei. Dacă viaţa monahală a Mănăstirii urmează îndeaproape cadrul tradiţional ortodox, activitatea misionară a Părintelui Gheorghios şi a Mănăstirii sale cuprinde două laturi importante: teologică şi practic-pastorală. Aşa se face că, în Mănăstirea Grigoriu, stareţul Gheorghios a format mai mulţi ucenici care stăpânesc cu multă subţirime teologia Bisericii şi a Sfinţilor Părinţi, fiind în măsură să elaboreze studii profunde, solid întemeiate patristic, în care să afirme punctul de vedere tradiţional ortodox asupra diferitelor probleme cu care se confruntă Biserica în zilele noastre. Scrierile stareţului Gheorghios şi ale ucenicilor săi reprezintă astfel o călăuză nerătăcită în hăţişul problematicii pe care o ridică lumea de astăzi şi de aceea sunt căutate de cei ce iubesc „cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă" (Tit l, 1). Departe de a avea vreun caracter fundamentalist sau intolerant, scrierile Părintelui Gheorghios poartă amprenta echilibrului, reprezentând un punct de vedere formulat în urma asimilării şi trăirii învăţăturilor patristice. Cealaltă direcţie în care şi-a orientat atenţia stareţul Gheorghios vizează legătura directă cu poporul credincios, în acest scop, Mănăstirea Grigoriu are în cuprinsul Greciei câteva metocuri în care vin regulat duhovnici din Mănăstire pentru povăţuirea duhovnicească a credincioşilor şi săvârşirea slujbelor după rânduiala athonită. În plus, Mănăstirea Grigoriu a început pe la sfârşitul anilor '70, prin ieromonahul Cosma Grigoriatul, o misiune ortodoxă în Africa, misiune care continuă şi astăzi. Mănăstirea Grigoriu are o legătură specială şi cu ţara noastră, deoarece stareţul Gheorghios s-a îngrijit să aibă şi un monah, părintele Damaschin, care să înveţe limba română şi să traducă în greceşte numeroase cărţi din tezaurul duhovnicesc al Ortodoxiei din România.

Articolele din volumul de faţă se referă la viaţa duhovnicească, viaţa monahală şi viaţa Bisericii. Toate aceste trei dimensiuni ale vieţii duhovniceşti au fost şi sunt supuse unor tendinţe deformatoare, care în grai duhovnicesc se cheamă *rătăcire,* în viaţa duhovni-cească, esenţa rătăcirii constă în a lua drept Duh al lui Dumnezeu lucrarea duhurilor necurate. În viaţa monahală, lepădarea vechilor rânduieli călugăreşti şi a practicii consfinţite de dumnezeieştii Părinţi nu poate să conducă decât la degradarea monahismului şi la transformarea lui într-o simplă societate umană, în ceea ce priveşte viaţa Bisericii, articolele reunite aici ating o problemă contemporană nevralgică: ecumenismul, care este situat de părintele Gheorghios între coordonatele lui ortodoxe şi căruia, totodată, i se demască tendinţele dăunătoare Bisericii.

Tonul general al scrierilor este plăcut, simplu şi direct, atingând întotdeauna esenţa problemei în discuţie. Afirmarea poziţiei ortodoxe este însoţită întotdeauna de delimitarea clară faţă de concepţiile eterodoxe, care adesea sunt prezentate de unii teologi drept ale Bisericii Ortodoxe în ansamblu.

Oferim astfel volumul de faţă cititorului român pentru a se edifica în anumite probleme arzătoare ale vieţii bisericeşti de astăzi, având drept povăţuitor nerătăcit şi experimentat pe starţul Gheorghios de la Grigoriu.

EXPERIENȚE ALE HARULUI LUI DUMNEZEU[1]

Scopul vieții noastre, după cum ştim, este unirea noastră cu Dumnezeu. După cum spune Sfânta Scriptură, omul a fost făcut „după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu", ca să se asemene cu Dumnezeu, adică să se unească cu El. Asemănarea omului cu Dumnezeu e numită de Sfinții Părinți îndumnezeire. Vedeți cât e de înalt scopul vieții omului? Nu doar să devină mai bun, mai moral, mai drept, ci dumnezeu după har. Fiindcă, unindu-se cu Dumnezeu, omul devine şi el dumnezeu după har. Dar atunci ce diferență este între Creatorul nostru şi omul îndumnezeit? Diferența constă în aceea că El este Dumnezeu prin fire, în timp ce noi devenim dumnezei prin har, rămânând oameni ca fire, îndumnezeindu-ne cu harul Lui.

Când omul se uneşte cu Dumnezeu prin har, el dobândeşte experiența harului dumnezeiesc şi Îl simte pe Dumnezeu. Cum altfel, oare, ar fi posibilă unirea cu Dumnezeu dacă nu am simți harul Lui?

Primii oameni zidiți, în Paradis, înainte de a cădea, vorbeau cu Dumnezeu simțind harul Lui. Dumnezeu 1-a zidit pe om ca să fie preot, profet şi împărat. *Preot,* ca să primească existența sa în lume ca pe un dar al lui Dumnezeu şi ca să redea lumea şi pe sine lui Dumnezeu mulțumindu-I şi slăvindu-L. *Profet,* ca să cunoască tainele lui Dumnezeu. Profeții erau în Vechiul Testament cei ce vedeau şi vorbeau în numele lui Dumnezeu despre Tainele şi voia Lui. *Împărat,* ca să împărătească şi peste creația materială şi peste sine însuşi; ca să folosească natura nu ca un tiran, ci cu noblețe. Să nu facă abuz de creație, ci s-o folosească cu mulțumire. Astăzi, omul nu mai foloseşte natura rațional, ci o exploatează în mod egoist şi irațional; urmarea este distrugerea mediului şi, prin urmare, şi a omului însuşi.

Dacă omul nu ar fi păcătuit şi dacă nu ar fi înlocuit iubirea şi ascultarea față de Dumnezeu cu egoismul, atunci nu s-ar fi separat de Dumnezeu, ar fi fost împărat, preot şi profet. Dar Dumnezeu suferă pentru creatura Sa şi vrea să-1 readucă pe om la starea de a putea fi din nou un adevărat preot, profet şi împărat. Să poată din nou să aibă experiența lui Dumnezeu şi să se unească cu El. De aceea, în istoria Vechiului Testament, vedem cum Dumnezeu pregăteşte încet-încet mântuirea oamenilor prin venirea Fiului Lui Cel Unul-născut. Astfel, a dăruit doar câtorva drepți ai Vechiului Testament harisme asemănătoare cu cele avute de om înainte de cădere, precum harisma profeției. Găsim în Vechiul Testament bărbați ca profetul Ilie, profetul Isaia, profetul Moise, care au primit harisma profeției şi au văzut slava lui Dumnezeu. Această harismă nu a fost lucrătoare în tot cursul vieții lor, ci Dumnezeu le-a dat-o cu un anumit scop şi în anumite situații. Adică, ori de câte ori Dumnezeu a vrut ca aceşti bărbați sfinți să vestească venirea lui Hristos în lume sau să-I facă cunoscută voia, le-a dat puterea de a primi unele descoperiri şi de a avea o anume experiență.

Profetul Ioil a proorocit, însă, că va veni ziua în care harul Sfântului Duh va fi dat de Dumnezeu nu numai anumitor persoane, ci întregului popor. Iată ce zice profetul Ioil: „Voi vărsa din Duhul Meu peste tot trupul", voi da Duhul Meu peste tot omul, „iar fiii şi fiicele voastre vor prooroci, iar cei mai bătrâni ai voştri vise vor visa, iar tinerii voştri vedenii vor vedea" (Ioil 3, 1). Adică poporul Meu va vedea vedenii duhovniceşti, va vedea tainele lui Dumnezeu. Această revărsare a Duhului Sfânt s-a împlinit în ziua Cincizecimii. Atunci, harul Sfântului Duh a fost dat întregii Biserici, în perioada Vechiului Testament, harul nu a fost dat tuturor fiindcă Hristos încă nu Se întrupase. Prăpastia dintre Dumnezeu şi om era încă fără pod. Trebuia să se restabilească împărtăşirea omului de Dumnezeu pentru ca Dumnezeu să dea harul Duhului Sfânt peste tot poporul. Această reunificare a împlinit-o Mântuitorul nostru Hristos prin Întrupare.

Prima unire a lui Dumnezeu cu omul a avut loc în Paradis, dar n-a fost ipostatică, şi de aceea s-a distrus. Această a doua unire este ipostatică, adică personală. În ipostasul, în

---

[1] Traducere după Arhimandritou Greorgiou, *EMPEIRIES ȚES HARITOS TOU THEOU,* Hiera Mone Hosiou Gregoriou, Hagion Oros, 1997

persoana lui Hristos, s-au unit în mod neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, nedespărțit, veşnic, firea umană cu firea dumnezeiască. Chiar dacă vor mai păcătui, oamenii nu mai pot separa firea omenească de Dumnezeu, fiindcă în Iisus Hristos, Dumnezeul-om, aceasta e unită pentru veşnicie cu firea dumnezeiască.

Pentru ca omul să poată primi, deci, Sfântul Duh, să devină preot, împărat şi profet, să cunoască tainele lui Dumnezeu şi să-L simtă pe Dumnezeu, trebuie să devină mădular al Trupului lui Hristos, al Bisericii. Iisus Hristos este singurul, adevăratul, desăvârşitul Preot, împărat şi Profet. Ceea ce trebuiau să facă Adam şi Eva - dar nu au reuşit din cauza păcatului şi a egoismului - a făcut Hristos. Acum, noi toți, uniți cu Hristos, putem să luăm parte la demnitățile lui Hristos: la cea împărătească, profetică şi preoțească. În acest punct trebuie să notăm că, prin Sfântul Botez şi Mirungere, creştinul dobândeşte preoția generală, şi nu pe cea specială, care se capătă prin hirotonie şi prin care slujitorii Bisericii au primit harul de a săvârşi Tainele şi slujbele Bisericii şi de a păstori turma credincioşilor.

Laicul nu este doar cel nehirotonit, ci tot cel care, prin Sfântul Botez şi Mirungere, a primit vrednicia de a fi mădular al Trupului lui Hristos, al poporului lui Dumnezeu, şi de a avea părtăşie la cele trei slujiri ale lui Hristos. Cu cât creştinul este un mădular mai sănătos, mai conştient şi mai activ al poporului lui Dumnezeu şi al Trupului lui Hristos, cu atât mai mult se împărtăşeşte de vrednicia preoțească, profetică şi regească a lui Hristos, şi are o experiență a harului mai înaltă, aşa cum vedem în viețile Sfinților.

1. Forme ale experienței harului lui Dumnezeu

Care sunt experiențele harului pe care poate să le aibă creştinul, astfel încât credința şi viața creştină să nu fie pentru el ceva pur intelectual sau exterior, ci să fie adevărate, simțire duhovnicească a lui Dumnezeu, comuniune cu Dumnezeu, locuire a lui Dumnezeu, de care poate să se împărtăşească fiecare om?

Mai întâi de toate este o încunoştiințare lăuntrică, interioară, că prin credința în Dumnezeu omul îşi găseşte adevăratul sens al vieții. Simte că credința lui în Hristos este o credință care-l odihneşte lăuntric, care-i dă sens vieții şi-l îndrumă, care este o lumină puternică ce-l luminează. Când simte astfel credința creştină înlăuntrul său înseamnă că omul a început să trăiască harul lui Dumnezeu. Dumnezeu nu mai este pentru el ceva exterior.

Altă experiență a harului lui Dumnezeu o are omul când aude în inima sa chemarea lui Dumnezeu la pocăința pentru faptele lui întunecoase şi păcătoase, chemare la întoarcerea spre o viață creştină, spre spovedanie, spre calea lui Dumnezeu. Acest glas al lui Dumnezeu pe care-1 aude înlăuntrul lui este o primă experiență a harului lui Dumnezeu. Atâția ani cât a trăit departe de Dumnezeu nu a înțeles nimic.

Începe să se pocăiască. Se spovedeşte pentru prima oară în viața lui la duhovnic. După spovedanie simte o pace adâncă şi bucurie, lucruri pe care niciodată nu le-a mai simțit în viața sa. Şi atunci îşi zice: ,,M-am alinat". Această alinare, acest sentiment de uşurare este o cercetare a harului dumnezeiesc în sufletul care s-a pocăit, iar Dumnezeu vrea să-1 mângâie.

Lacrimile creştinului care se pocăieşte atunci când se roagă şi cere iertare de la Dumnezeu sau când se spovedeşte sunt lacrimi cie pocăință. Aceste lacrimi sunt foarte alinătoare. Aduc multă pace în sufletul omului. Iar omul simte atunci că ele sunt dar dumnezeiesc şi gustare a harului.

Cu cât se pocăieşte mai adânc şi vine la mai multă iubire față de Dumnezeu şi se roagă străpuns de dragoste dumnezeiască, cu atât aceste lacrimi de pocăință devin lacrimi de bucurie, lacrimi de dragoste şi de iubire dumnezeiască. Aceste lacrimi care sunt mai sus decât lacrimile pocăinței reprezintă o cercetare şi o experiență a harului mai intensă.

Ne rugăm pentru a ne împărtăşi cu Trupul şi Sângele lui Hristos pocăiți, spovediți, cu post şi cu pregătire duhovnicească. După Sfânta Împărtăşanie ce se întâmplă? O adâncă bucurie şi pace vin în sufletul nostru. Şi acestea sunt experiențe ale harului lui Dumnezeu.

Alteori iarăşi, în timpul rugăciunii sau al Sfintelor Slujbe sau al Dumnezeieştii Liturghii, simţim o bucurie negrăită. Şi aceasta este o experienţă a harului şi o simţire a lui Dumnezeu.

Există însă şi alte forme ale experierii prezentei lui Dumnezeu, mult mai înalte. Dintre ele, cea mai înaltă este vederea luminii necrcate. Această lumină au văzut-o ucenicii Domnului pe muntele Schimbării la Faţă. Atunci, ei L-au văzut pe Hristos strălucind ca soarele într-o lumină cerească şi dumnezeiască, necreată, neziditwritten, aşa cum strălucesc soarele sau alţi luminători. Era o lumină necreată, adică lumina lui Dumnezeu, lumina Sfintei Treimi.

Cei care se curăţesc desăvârşit de patimi şi de păcate şi se roagă cu o rugăciune adevărată şi curată se învrednicesc de această mare experienţă, aceea de a vedea lumina lui Dumnezeu, încă din această viaţă. Această lumină este cea care va străluci în viaţa cea veşnică. Aceştia nu numai că o văd încă de acum, ci şi văd în această lumină tainele lui Dumnezeu. Noi nu o vedem, însă cei curaţi cu inima şi sfinţii o văd. Aureola care se pictează în jurul capetelor sfinţilor este lumina Sfintei Treimi care i-a luminat şi i-a sfinţit.

În viaţa Sfântului Vasile cel Mare citim că, atunci când se ruga în chilia sa, putea fi văzut strălucind în întregime de lumina nccreată care îl înconjura. De asemenea, în numeroase vieţi ale sfinţilor întâlnim acelaşi lucru.

Dar a se învrednici cineva de vederea luminii nccreate reprezintă cea mai înaltă experienţă a lui Dumnezeu, care nu se dă tuturor. După Sfântul Isaac Sirul, în fiecare generaţie doar un singur om ajunge să vadă lumina cea necreată. Există însă şi astăzi creştini sfinţi care se învrednicesc de această experienţă unică a lui Dumnezeu.

Desigur, trebuie să spunem că nu oricine vede o lumină oarecare în timpul rugăciunii a şi văzut lumina necreată. Diavolul îi înşeală pe oameni şi le arată alte lumini, demonice sau psihologice, pentru a-i face să creadă că aceea este lumina necreată. De aceea, fiecare creştin care vede ceva sau aude o voce sau are o oarecare experienţă nu trebuie să le accepte ca fiind de la Dumnezeu, deoarece poate fi înşelat de diavol; trebuie să se spovedească la duhovnicul său, iar acesta îi va spune dacă este de la Dumnezeu sau dacă este o rătăcire a demonilor.

2. Premise ale experienţei autentice a harului lui Dumnezeu

Vom analiza acum premisele care ne asigură că diferitele experienţe pe care le avem sunt autentice şi nu false.

Prima premisă este să fim oameni ai pocăinţei. Dacă nu ne pocăim de păcatele noastre şi nu ne curăţim de patimi, nu putem să-L vedem pe Dumnezeu, după cum spune Domnul nostru în Predica de pe Munte: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu". Cu cât omul se curăţă mai mult de patimi, se pocăieşte, se întoarce la Dumnezeu, cu atât mai mult Îl va simţi.

Faptul de a căuta cu tot dinadinsul experienţe spirituale care se vor duhovniceşti prin metode şi tehnici asemănătoare celor din diferitele erezii (mai ales de tip hindus sau yoga) este o mare greşeală. Aceste experienţe nu sunt de la Dumnezeu, ci sunt provocate prin metode psihologice.

Sfinţii Părinţi spun: ,,Dă sânge şi ia Duh". Adică: dacă nu-ţi dai sângele prin pocăinţă, prin rugăciune, prin post, prin asceză, nu vei putea să iei harul Sfântului Duh.

Adevăratele experienţe se dau celor care au smerenie şi nu caută experienţe duhovniceşti de senzaţie, ci cer de la Dumnezeu pocăinţă şi mântuire, celor care sunt smeriţi şi zic: „Dumnezeul meu, nu sunt vrednic să am trăiri, nu sunt vrednic să primesc harisme duhovniceşti, nu sunt vrednic să primesc cercetarea harului tău, mângâieri cereşti şi dumnezeieşti şi plăceri duhovniceşti".

Cei care, însă, plini de mândrie, cer lui Dumnezeu să le dea experienţe, nu vor avea experienţe adevărate şi autentice, ci, dimpotrivă, se va apropia ispititorul şi le va da experienţe rătăcite şi diavoleşti din cauza mândriei lor. Aşadar, a doua premisă este smerenia.

A treia premisă pentru a avea adevărate experienţe duhovniceşti este să fim în trupul Bisericii; nu în afara Bisericii, deoarece în afara ei diavolul ne va rătăci. Dacă oaia se

rătăceşte de turmă, lupul o înşfacă. Doar în turmă există siguranță. Creştinul în sânul Bisericii se află şi el la adăpost. Dacă părăseşte, însă. Biserica, este expus la rătăcirile proprii, ale altor oameni şi ale demonilor. Avem exemplele a numeroşi oameni care, neascultând de Biserică şi de duhovnic, au căzut în mari rătăciri. Crezând că-L văd pe Dumnezeu sau că El îi vizitează se aflau, în realitate, în ghearele demonului.

Desigur, ne ajută foarte mult a avea o rugăciune curată şi fierbinte. Adevărul este că cele mai multe experiențe duhovniceşti sunt date de Dumnezeu în ceasul rugăciunii, şi de aceea toți câți se roagă cu râvnă, cu răbdare, primesc darurile Sfântului Duh şi simțirea harului.

După cum se ştie, în Sfântul Munte se practică o rugăciune pe care poate să o spună, de fapt, orice creştin: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Această rugăciune - care mai este numită a minții, a inimii, neîncetată - aduce în inima omului simțirea harului dumnezeiesc, atunci când este spusă cu smerenie, cu răbdare şi cu râvnă.

3. False experiențe ale harului

Astfel de experiențe au toți cei care cred că prin ei înşişi, prin propriile lor puteri, împărtăşind diferite eresuri, făcând parte din diferite grupări sau adunări religioase din afara Bisericii, pot să ia harul Sfântului Duh. Întrunindu-se, unii ca aceştia au ca şi conducător un nou „profet", şi cred că primesc harul Duhului Sfânt.

În 1966 s-a întâmplat să mă găsesc în America la o adunare a penticostalilor. „Biserica" lor era ca o clasă de şcoală. Mai întâi a început o orgă electronică să cânte o muzică asemănătoare celei țigăneşti, care, pe măsură ce trecea timpul, devenea tot mai agitată, tot mai iritantă, astfel încât să producă exaltare. După ce s-a terminat muzica a început predicatorul. Şi acesta a început încet, şi pe măsură ce vorbea striga tot mai tare. La sfârşit a produs şi el o atmosferă de iritare. Iar atunci toți cei de față au fost cuprinşi de o isterie colectivă începând să strige, să se scoale în picioare, să ridice mâinile şi să scoată strigăte nearticulate. Am simțit atunci că acolo nu sufla Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, Care e Duh al păcii şi nu al tulburării şi al exaltării. Duhul lui Dumnezeu nu vine prin mijloace psihologice, parapsihologice (meditație, concentrare pe ceakre, meditație pe culori etc.) sau prin vreo tehnică respiratorie oarecare (gen yoga). M-am întristat, desigur, pentru acei copii care erau acolo împreună cu părinții lor, şi pentru psihoza colectivă care-i cuprinsese pe toți. Astfel de situații în care anumite stări emotive sunt considerate ca „lucrări" ale harului şi ca o dovadă a prezenței Duhului Sfânt pot fi numite, fără nici o ezitare, înşelăciuni diavoleşti.

Un tânăr oarecare, actualmente un bun călugăr în Sfântul Munte, a experimentat înainte de întoarcerea sa la Dumnezeu meditația hindusă de tip yoga (în Grecia există în prezent peste 500 de ramuri ale religiilor orientale). Acest tânăr mi-a explicat ce fel de experiențe urmăresc cei care practică acest gen de meditație. Atunci când doreau să vadă o lumină îşi frecau ochii cu putere astfel încât ajungeau să vadă anumite luminițe. Când doreau să audă zgomote neobişnuite îşi apăsau urechile astfel încât să producă sunete. Nu dorim să mai amintim de aşa numitele elevații spirituale produse prin practici perverse sexuale, tehnici care sunt considerate accesibile doar elitei yoghine şi celor inițiați. Iată cum desfrâul şi perversiunea sunt încununarea misticii orientale.

Astfel de experiențe psihologice produse prin diferite maşinațiuni şi tehnici sunt considerate de către eretici ca roade ale Duhului Sfânt. Dar experiențele care apar în adunările ereticilor nu sunt doar psihologice, ci uneori ele sunt chiar demonice. Diavolul exploatează strădaniile şi căutarea unor astfel de experiențe de către diferiți oameni şi le dă anumite semne care nu sunt de la Dumnezeu, ci ale lui, diabolice. Aceşti oameni însă nu pricep că se află în ghearele diavolului. Ei cred că semnele respective sunt cereşti şi de la Duhul Sfânt. Pe deasupra, diavolul le mai dă şi anumite profeții, aşa cum o face în cazul mediumurilor (astfel de mediumuri sunt folosite în şedințele de spiritism de către anumiți fachiri-vraci, pentru a pune diagnostic şi tratament etc., situații în care, de fapt, mediumul este un vehicul prin care diavolul vorbeşte, înşelându-i pe creduli). Domnul însă ne-a avertizat dinainte că „se vor

ridica hristoşi mincinoşi şi profeţi mincinoşi şi vor da semne mari şi chiar minuni" (Mt. 24, 24). Nu numai că vor face minuni, ci chiar minuni mari şi semne înfricoşătoare.

Tot aşa şi antihristul, când va veni, nu va face lucruri rele. Va face binefaceri, vindecări miraculoase de bolnavi şi alte lucruri minunate pentru a subjuga conştiinţa oamenilor şi pentru a-i duce în rătăcire, dacă este cu putinţă, chiar şi pe cei aleşi, astfel încât să-l considere pe el drept mântuitor şi să-l urmeze.

Din aceste motive trebuie să avem grijă. Nu oricine face semne sau profeţeşte este de la Dumnezeu. După cum iarăşi ne-a spus Domnul: „Mulţi îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am proorocit şi nu în numele Tău am scos demoni şi nu în numele Tău minuni multe am făcut? Şi atunci voi mărturisi lor: Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vă de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea" (Mt. 7,22-23). Am cunoscut tineri care făcuseră parte din diferite grupări sectare de tip penticostal şi care, după întoarcerea lor la Biserica Ortodoxă, au mărturisit că diferitele experienţe pe care le-au avut atunci când făceau parte din aceste secte erau demonice. Un fost penticostal mărturisea, de exemplu, că la adunările lor, când profeţea un aşa zis profet, el simţea o tulburare demonică şi când încerca să zică rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul", începea să lucreze harisma „glosolaliei" care-l împiedica să mai rostească rugăciunea. Ne putem da seama - aşa cum a facut-o şi fostul penticostal - că aceste „harisme" sunt expresia încuibării diavolului în fraţii penticostali. Dumnezeu să-i miluiască, ca să scape din rătăcirea aceasta.

Deoarece diavolul se preschimbă în înger de lumină, trebuie să fim prudenţi în privinţa diferitelor experienţe pe care le putem avea. Sfântul Apostol Ioan ne sfătuieşte: „Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh" (l In. 4, 1). Aşadar, nu toate duhurile sunt de la Dumnezeu. Cei care au harisma deosebirii duhurilor, despre care ne vorbeşte Sfântul Apostol Pavel (l Cor. 12, 10), pot să deosebească duhurile - dacă sunt de la Dumnezeu sau sunt ale diavolului. O astfel de harisma au duhovnicii Bisericii noastre celei Ortodoxe. De aceea, când avem o astfel de problemă, trebuie să ne mărturisim duhovnicului nostru şi el va deosebi grâul de neghină în cazul fiecăreia dintre experienţele noastre spirituale.

Chiar şi monahii pot să rătăcească uneori în viaţa duhovnicească. Există destule cazuri în Sfântul Munte când unii monahi s-au rătăcit din cauza unor astfel de experienţe. De exemplu, unui călugăr i s-a înfăţişat diavolul sub chipul unui înger zicându-i: „Vino sus, pe vârful Athosului, ca să-ţi arăt nişte minuni". L-a condus acolo şi puţin a lipsit ca să nu-l arunce de pe stânci în prăpastie, lucru care s-ar fi întâmplat dacă monahul nu şi-ar fi făcut, în virtutea obişnuinţei, semnul Sfintei Cruci. Iată, deci, un exemplu concret referitor la pericolele la care ne expune credulitatea faţă de diferitele vedenii pe care le putem avea. Monahii, în general, ştiu că trebuie să mărturisească şi să relateze orice vedenie pe care ar putea-o avea stareţului lor, iar acesta le va spune dacă vedenia este de la Dumnezeu sau de la demoni. Trebuie ştiut faptul că acolo unde există mândrie întotdeauna apare înşelarea.

4. Despre penticostali

Experienţele penticostalilor nu sunt de la Dumnezeu. De aceea, ele nu numai că nu-i ajută să intre în Biserică, ci, dimpotrivă, îi conduc în afara Bisericii. Un astfel de interes numai diavolul poate să aibă - acela de a-i îndepărta pe oameni de Biserică.

Această separaţie a diferitelor erezii şi grupări este o dovadă a faptului că ele nu constituie adevărata Biserică a lui Dumnezeu. Protestantismul se constituie din mii de grupări şi grupuleţe, schisme şi facţiuni. Una dintre acestea este şi secta penticostalilor. Numai în Statele Unite ale Americii există 39 de secte cu caracter penticostal. Multe dintre acestea nu au nici o legătură între ele. Este suficient să pomenim câteva dintre denumirile unora dintre acestea pentru a vedea cât de diferite sunt între ele: „Adunarea de pe munte a Bisericii lui Dumnezeu", „Apostolia priveghindă", „Biserica mamei Horn", „Biserica mamei Robertson", „Iisus şi apostolia neadormită", „Rămăşiţa Bisericii lui Dumnezeu", „Biserica cea sfântă a lui

Dumnezeu botezată în foc", „Biserica celor patru Evanghelii", „Templul unirii duhovniceşti naționale şi davidice a Bisericii lui Dumnezeu" ş.a.

Dacă între aceste grupări ar fi existat Duhul lui Dumnezeu atunci ar fi existat şi unire. Ar fi existat o singură biserică, şi nu atâtea grupări opuse una alteia.

De asemenea, în adunările penticostalilor se petrec lucruri pe care orice minte sănătoasă le respinge şi care nu pot fi catalogate ca expresii ale prezenței Duhului celui paşnic al lui Dumnezeu. Astfel, se pot vedea penticostali tremurând, căzând ca morți la pământ, scoțând sunete nearticulate, spumegând, țipând, trăgându-se de păr şi de haine, dându-şi palme şi pumni, bolborosind (lucru pe care alții îl consideră profeție). Fenomene asemănătoare au existat şi în vechile religii idolatre păgâne.

Penticostalii, ca de altfel toți sectarii - cum sunt baptiştii, iehoviştii, mormonii -, cultivă şi duhul mândriei, crezându-se posesori ai adevărului şi considerând că Biserica, în întregimea ei, se află în rătăcire de două mii de ani, câtă vreme ci au găsit adevărul după o mie nouă sute de ani. întemeietorul pcnticostalismului a fost un american, în Grecia, primul penticostal, Mihai Gunas, proclama: „După atâtea veacuri, Grecia este din nou cercetată de Dumnezeu, ca şi în ziua Cincizecimii". Cu alte cuvinte, cu el a început Hristos să cerceteze Grecia. Atâtea veacuri, Hristos a lipsit de la noi şi doar acum a fost adus de către ei. Vedeți cât egoism diabolic şi câtă mândrie?

Dar despre harisma glosolaliei, atât de căutată de către ei, ce-am putea spune? Într-adevăr, în Noul Testament se face referire la glosolalie. în ziua Cincizecimii, Sfinții Apostoli au vorbit „în alte limbi" (F.A. 2, 4), adică în limbile popoarelor care veniseră să se închine la Ierusalim, iar aceasta Apostolii o făceau pentru a le predica Evanghelia. Harisma glosolaliei este o harisma care a fost dată de Dumnezeu Apostolilor pentru un motiv special: să propovăduiască necreştinilor credința creştină. Sfinții Apostoli, atunci când vorbeau, nu scoteau sunete nearticulate ca şi îndrăcitii, ci vorbeau limbi străine; nu orice limbi, ci limbile celor care veniseră la Ierusalim şi nu cunoşteau limba aramaică. Aşadar, zbieretele nearticulate nu au nici o legătură cu harisma glosolaliei, atât de prețuită şi căutată de penticostali.

5. Biserica Ortodoxă, spațiul autenticei experiențe a harului lui Dumnezeu

Biserica Cincizecimii este scumpa noastră Biserică Ortodoxă. De ce? Pentru că este Biserica întrupării si înomenirii lui Hristos, a morții Sale pe Cruce, a învierii Lui şi a Cincizecimii. Dacă din întreaga lucrare a lui Hristos izolăm chiar şi un singur element, îl exacerbăm şi îl tâlcuim în mod greşit, apare erezia. Doar Biserica ce primeşte şi trăieşte întreaga lucrare a lui Hristos, înglobând şi Cincizecimea, este adevărata Biserică a Cincizecimii. Fără Cruce există înviere? Fără ca omul să se răstignească cu postul, cu rugăciunea, cu pocăința, cu smerenia, cu asceza, poate oare să-L vadă pe Dumnezeu? În viața lui Hristos şi a creştinului, Crucea premerge învierii şi Cincizecimii, iar cei care vor înviere şi harisme duhovniceşti fără să se răstignească pe ei înşişi prin pocăință, prin asceză, prin post, prin ascultare față de Biserică, pot fi oare adevărații următori ai lui Hristos Cel răstignit şi înviat? De aceea, unii ca aceştia nu pot face parte din Biserica Cincizecimii.

În fiecare Liturghie a Bisericii noastre avem o Cincizecime. Cum devin pâinea şi vinul Trupul şi Sângele lui Hristos? Oare nu prin pogorârea Sfântului Duh? Iată Cincizecimea! Fiecare Sfântă Masă a Bisericii Ortodoxe este foişorul Cincizecimii. La fiecare Botez avem o Cincizecime. Prin harul Duhului Sfânt omul devine creştin şi este încorporat în Trupul lui Hristos. Fiecare hirotonie întru diacon, preot sau arhiereu este o nouă Cincizecime. Duhul Sfânt coboară şi-l face pe om slujitor al lui Dumnezeu.

Fiecare spovedanie a unui creştin este, de asemenea, o Cincizecime. În clipa în care creştinul îngenunchează în fața duhovnicului său cu smerenie şi îşi mărturiseşte păcatele plin

de pocăință iar duhovnicul rosteşte rugăciunea de dezlegare, această dezlegare se face prin harul Duhului Sfânt.

Fiecare adunare şi fiecare Taină a Bisericii este o continuare a Cincizecimii, deoarece se săvârşeşte prin prezenta şi lucrarea Duhului Sfânt. De aceea, toate lucrările, rugăciunile şi Tainele Bisericii încep cu rugăciunea „Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, Care pretutindenea eşti şi toate le-mplineşti, Comoara bunătăților şi Dătătorule de viață, vino şi Te sălăşluieşte întru noi ...". Cerem, aşadar, să vină Mângâietorul, Duhul Sfânt. Şi vine. Oriunde se adună Biserica Ortodoxă, adevărata Biserică a lui Hristos, acolo este şi harul Duhului Sfânt.

Fiecare sfânt al Bisericii noastre este un om purtător de Duh, plin de harismele Duhului Sfânt, un om al Cincizecimii.

Cererea pe care o facem în Rugăciunea Domnească: „vie împărăția Ta" înseamnă „să vină harul Duhului Tău celui Sfânt". Împărăția lui Dumnezeu este harul Duhului Sfânt. Aşadar, şi în rugăciunea „Tatăl nostru", cerem tot pe Duhul Sfânt.

Cunoscuta rugăciune „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă" sau, în formula mai dezvoltată, „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul", se face şi ea tot prin harul Duhului Sfânt. Aceasta deoarece Sfântul Apostol Pavel spune că „nimeni nu poate numi Domn pe Iisus decât în Duhul Sfânt" (l Cor. 12, 3). Iată, aşadar, că Biserica noastră trăieşte în mod constant Cincizecimca. În Sfânta noastră Biserică avem această binecuvântare de a putea să ne facem locaşuri ale Duhului Sfânt şi de a experimenta harul unindu-ne cu Dumnezeu. Biserica noastră Ortodoxă este calea sigură şi încercată de mulți a mântuirii. Este Biserica Profeților, a Apostolilor, a Sfinților Părinți, a Martirilor, a Sfinților, până la cei din zilele noastre - cum ar fi Sfântul Nectarie, făcătorul de minuni. Este Biserica în care se păstrează nefalsificată învățătura Evangheliei de aproape două mii de ani, deşi eretici înfricoşători au luptat împotriva ei. Dar nu numai eretici şi grupări eretice vrăjmaşe - cum sunt cele penticostale, baptiste, iehoviste sau chiar misiunile greco-catolice - s-au ridicat împotriva noastră, ci chiar împărați care s-au slujit de armată. Nu au putut însă nici unii, nici alții să distrugă Biserica. Nici iconoclasmul care a durat 130 de ani nu a putut să înăbuşe Ortodoxia. Mii şi zeci de mii şi sute de mii sunt martirii Bisericii. Şi chiar dacă, uneori, se pare că Biserica este copleşită, totuşi niciodată nu a fost învinsă şi nici nu poate fi. Mai mult, cu cât este mai războită, cu atât mai puternic străluceşte.

În Biserica noastră viază, aşadar, harul Duhului Sfânt, în Biserica noastră există sfinți până astăzi. Trupurile multor sfinți se păstrează întregi, izvorând mireasmă şi mir, săvârşind numeroase minuni. Unde altundeva se mai întâmplă aceasta? În care erezie sau „biserică"? Scot pe cineva din mormânt iar acesta împrăştie mireasmă plăcută după ani şi sute de ani de la moarte? La Sfântul Munte, osuarele mănăstirilor răspândesc mireasmă bineplăcută tocmai din cauza faptului că printre osemintele părinților se află şi oseminte ale sfinților călugări. Aceasta se întâmplă datorită prezenței Duhului Sfânt, în plus, mai putem aminti faptul că doar aghiasma sfințită de un preot sau de un arhiereu ortodox rămâne nestricată, spre deosebire de apa provenită de la romano-catolici sau uniți.

* * *

Aceasta este credința noastră cea adevărată şi ortodoxă. De ce am părăsi-o pentru a urma nişte „mântuitori" americani recent apăruți care cred că Biserica a început cu ei? Pentru noi, ortodocşii, care avem o tradiție atât de bogată, atâția Sfinți, atâtea mănăstiri, atâtea Sfinte moaşte, atâtea icoane făcătoare de minuni, atâția martiri şi Sfinți Părinți, a părăsi Biserica înseamnă sinucidere. Părăsirea Ortodoxiei înseamnă apostazie de la Dumnezeu, Tatăl nostru.

Diavolul încearcă prin erezii să zdrobească Biserica, însă în cele din urmă el însuşi este zdrobit; şi asta pentru că Dumnezeu cel Sfânt, din războiul pe care-l dă diavolul împotriva Bisericii, scoate un folos pentru Biserică. Ortodocşii se întăresc în credință, apar noi şi noi martiri, teologi şi susținători ai credinței ortodoxe. Când, în veacul al XIV-lea, monahul

apusean Varlaam a combătut învățătura ortodoxă despre energiile dumnezeieşti şi despre lumina necreată, aşa cum era ca trăită la Sfântul Munte, Dumnezeu l-a ridicat pe ieromonahul aghiorit Grigorie Palama ca teolog şi învățător al credinței adevărate ortodoxe.

În aceste vremuri critice în care Ortodoxia este atacată de nenumărate erezii, fiecare creştin ortodox care păstrează cu sfințenie credința în Hristos se va împărtăşi de multă binecuvântare de la Dumnezeu. Aceasta deoarece în epoca noastră confuză asistăm la o recrudescență a idolatriei, a relativismului religios pe care se bazează ecumenismul intercreştin şi cel interreligios. Fericit creştinul ortodox care nu se face trădător ca Iuda şi nu apostaziază de la sfânta credință ortodoxă. Cu toții suntem păcătoşi, dar găsindu-ne în Sfânta noastră Biserică Ortodoxă avem nădejde de mântuire; în timp ce, chiar dacă am fi „drepți", atunci când ne găsim în afara Bisericii Ortodoxe nu avem această nădejde. În Biserică ne putem pocăi, ne putem spovedi, primim iertare de la Dumnezeu care ne miluieşte. În afara Bisericii, cine ne va putea mântui? Care „duh sfânt" ne va ierta păcatele şi care „biserică" se va mai ruga pentru sufletele noastre după moarte? De aceea, orice ortodox care moare ca ortodox să ştie că are nădejde de mântuire, dar cel ieşit din Biserică, chiar dacă crede că are fapte bune, nu poate nădăjdui la mântuire.

De aceea, doar Biserica Ortodoxă este spațiul adevăratelor experiențe ale harului Duhului Sfânt, aşa cum le-am descris la început, şi care constituie încredințarea noastră, încă din această viață, a mântuirii sufletelor noastre, cu harul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Preabinecuvântatei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria.

CARACTERISTICILE MONAHISMULUI ORTODOX[1]

Este cunoscut faptul că instituția monahismului este neînțeleasă de către cei mai mulți, şi chiar greşit interpretată. Iar acest lucru se datorează faptului că monahismul este o instituție profund duhovnicească ce nu poate fi înțeleasă de către oameni cărora le lipsesc criteriile ortodoxe duhovniceşti. Chiar şi oameni religioşi, cărora le lipseşte însă gândirea ortodoxă autentică, nu pot să prețuiască monahismul aşa cum ar trebui.

În continuare, voi încerca să prezint caracteristicile fundamentale ale monahismului ortodox, lucru care ne va ajuta la înțelegerea lui, dar ne va indica şi deosebirea sa fată de monahismul din cadrul altor religii sau facțiuni creştine.

1. Monahismul ortodox are rădăcinile în Sfânta Scriptură

Sfinții oameni ai Vechiului Testament - ca Profetul Ilie şi Profetul Elisei - au trăit în feciorie. Ultimul Profet al Vechiului Testament, cinstitul Înaintemergător, a devenit începătorul monahilor Bisericii, prin viața ascetică şi prin petrecerea lui în pustie.

În Noul Testament, virtutea fecioriei este recomandată şi chiar preferată. Domnul Iisus Hristos a trăit în feciorie şi S-a născut negrăit din Tată Fecior, iar ca om din Maică Fecioară şi încă Pururea-Fecioară (cf. Sfântul Grigorie Palama, *Omilia* 52).

De asemenea, Domnul ne-a vorbit despre cei care aleg viața în feciorie, care s-au făcut pe ei înşişi „fameni" pentru împărăția cerurilor. Fecioria, după cuvântul Domnului, este o harismă aparte a lui Dumnezeu, care se dă numai puținora: „nu toți pot să priceapă cuvântul acesta, ci numai cei cărora le este dat" (Mt. 19, 11).

Marele Apostol Pavel a ales să rămână necăsătorit pentru a nu fi împiedicat în slujirea sa apostolică, şi recomanda această alegere tuturor care doreau să se consacre desăvârşit slujirii Domnului: „Vreau ca toți oamenii să fie ca mine" (l Cor. 7, 7).

Prima chinovie a Bisericii au alcătuit-o Sfinții Apostoli, avându-1 ca şi cap pe Domnul.

Voi aminti aici cuvintele Domnului şi ale Sfinților Apostoli, cuvinte pe care se întemeiază asceza şi consacrarea monahală: „Oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarine, pentru numele Meu, înmulțit va lua înapoi şi va moşteni viața veşnică" (Mt. 19, 29). Şi: „Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin străduință şi cei ce se silesc pun mâna pe ea" (Mt. 11, 12). Cei care se străduiesc şi care silesc firea pentru împărăția cerurilor sunt monahii. Şi Sfântul Ioan Scărarul spune că monahul este „cel ce supune firea sa unei siliri neîncetate" *(Scara* I, 10). Ascultarea, curățirea inimii de patimi, postul, neiubirea de arginți, sărăcia, rugăciunea, iubirea de frați - toate virtuți de bază pentru un monah - sunt, prin excelență, virtuți evanghelice, îndemnul „rugati-vă neîncetat" (1 Tes. 5, 17), vederea lui Dumnezeu şi îndumnezeirca sunt, de asemenea, daruri ale Evangheliei. Vedem, aşadar, că este mai mult decât evident faptul că Evanghelia lui Hristos nu a putut decât să rodească - întocmai ca un copac bine înfrunzit - monahismul ortodox.

2. Monahismul ortodox este o instituție bisericească

Biserica hrăneşte în permanență arborele monahismului ortodox. Monahismul ortodox nu este supra-biscricesc sau para-bisericesc. El trăieşte cât mai intens cu putință taina Bisericii şi de aceea şi odihneşte Biserica. Între comunitățile Bisericii din lume şi cele ale mănăstirilor din pustie există un schimb de haruri, o comuniune şi o susținere reciprocă. Prin Canoanele Sinoadelor Ecumenice,

[1] Articol publicat în revista Mănăstirii Grigoriu, HO HOSIOS GREGORIOS, nr. 23 (an 1998), p. 41-51

Biserica a ferit monahismul de orice formă de autonomizare spirituală. Monahismul a dăruit Bisericii mulţimi de Sfinţi, Cuvioşi, Martiri, Ierarhi. A dăruit Bisericii, de asemenea, bogăţia cultului şi a tipicului monahal, multe elemente fiind adoptate şi de bisericile de parohie. Din acest motiv, opinia potrivit căreia monahismul ar fi constituit, chipurile, din persoane nesociabile şi ciudate, nu este conformă cu tradiţia ortodoxă. Cu atât mai puţin putem vorbi despre monahism ca fiind o instituţie tolerată de Biserică. Sfântul Ioan Scărarul spune: „lumina călugărilor sunt îngerii, lumina tuturor oamenilor – călugării” *(Scara,* XXVII, 23). De aceea, monahismul este expresia mădularelor celor mai sfinte şi mai evlavioase ale Bisericii şi constituie piscul duhovnicesc al ei.

3. Monahismul ortodox este isihast şi nu de tip activist, aşa cum este monahismul apusean

Ca purtător al Tradiţiei evanghelice şi ortodoxe, monahismul ortodox nu are ca scop cucerirea lumii prin mijloace exterioare, ci transfigurarea sa prin pocăinţă, prin curăţirea de patimi, prin rugăciune şi prin împărtăşirea cu Tainele Bisericii. Cu aceste instrumente, monahul se luminează, se sfinţeşte, se îndumnezeieşte. Aşa se schimbă în mod ontologic, şi nu numai exterior. Omul întreg revine la starea iniţială, după chipul şi după asemănarea lui Dumnezeu.

Creştinismul apusean, în general, şi împreună cu el monahismul care a izvorât din acest tip de creştinism, nu cunoaşte îndumnezeirea omului ca scop al vieţii, ci o simplă îmbunătăţire morală. Aceasta se întâmplă deoarece teologia oficială apuseană nu acceptă distincţia dintre fiinţa şi energiile lui Dumnezeu şi, ca urmare, nici îndumnezeirca omului prin aceste energii necreate dumnezeieşti. Orientarea eminamente exterioară a monahului apusean, cu diferite obligaţii sociale, nu îi permite să-şi cunoască neputinţa duhovnicească şi patimile sufleteşti care-1 stăpânesc şi, prin urmare, nu se luptă împotriva lor pentru curăţire, pentru iluminare şi pentru îndumnezeire.

Monahismul ortodox însă, prin sfânta isihie, are puterea de a înainta în etapele făptuirii celei duhovniceşti (curăţire de patimi) şi, mai presus de aceasta, în contemplarea (adică vederea) lui Dumnezeu în energiile Sale necreate. Un astfel de monah devine el însuşi lumină pentru întreaga lume. Mii de oameni vor alerga la el pentru sprijin duhovnicesc iar rugăciunea lui ajută întreaga lume. În mod caracteristic, ni se spune despre marele sfânt isihast Antonie că susţinea cu rugăciunile lui lumea.

Între numeroasele metode cezaro-papiste ale Vaticanului - prin care acest rege urmăreşte prin mijloace economice, diplomatice şi chiar subversive să-şi întindă dominaţia asupra a cât mai multe popoare - se înscrie şi folosirea unui mare număr de călugări. Aceştia sunt folosiţi ca soldaţi ai papei, ca spioni, pentru atingerea scopurilor pământeşti ale papei[1]. Aş aminti aici declaraţia publică făcută sub formă de întrebare de către fostul Arhiepiscop al Atenei, Prea Fericitul Serafim: „Aş vrea să-mi spuneţi: Vaticanul este Biserică?"

Există, desigur, şi în sânul creştinismului apusean câteva ordine călugăreşti care practică unele forme de asceză - cum ar fi tăcerea (de exemplu, trapiştii) - însă acestea, în afară de faptul că sunt nişte excepţii, se deosebesc de duhul monahismului ortodox. În monahismul ortodox nu trăim Crucea şi Patimile lui Hristos în mod unilateral, ci în acelaşi timp ne împărtăşim de lumina Schimbării la Faţă şi a învierii. De aceea, fenomene de genul stigmatelor care apar pe trupurile călugărilor apuseni sunt necunoscute în Ortodoxie. Dimpotrivă, monahii ortodocşi înaintaţi duhovniceşte ajung la experienţa luminii taborice în care primesc slava şi strălucirea împărăţiei lui Dumnezeu care vine şi este deja prezentă.

4. Monahismul ortodox este isihast şi separat de lume, dar nu urător de lume sau antisocial; dimpotrivă, el este profund social

---

[1] Un exemplu concret îl constituie istoria uniaţiei, realizată prin vicleniile şi minciunile călugărilor iezuiţi, sprijiniţi de tunurile habsburgice.

Esența monahismului ortodox este, în mod fundamental, socială *(koinonike).* Fugind de lume, călugărul caută adevărata sociabilitate, adică comuniunea *(koinonia)* cu Dumnezeu şi cu aproapele. Această comuniune divino-umană poate fi realizată foarte greu în lume, unde, de obicei, legăturile se realizează pe baze exterioare şi convenționale.

Pentru a stabili o legătură nemijlocită cu Dumnezeu şi cu aproapele, monahul se luptă prin pocăință zilnică, prin asceză, prin ascultare, urmărind să se curețe de patimile care izvorăsc din iubirea de sine şi formează principalul obstacol în calea unei autentice legături cu Dumnezeu şi cu aproapele. Sfinții Părinți au subliniat adesea faptul că cel ce se iubeşte pe sine nu poate să fie nici iubitor de Dumnezeu, nici iubitor de oameni. De aceea, de sine *(filavitia)* este rădăcina tuturor răutăților. Patimile ne împiedică să-L vedem pe Dumnezeu, pe om şi darurile lui Dumnezeu. Dacă le vedem, le vedem pătimaş, adică cu o vedere duhovnicească bolnavă şi contorsionată. Cosmosul este bun. Devine rău pentru noi deoarece îl vedem în mod pătimaş. „Lumea sunt patimile noastre" spune Sfântul Isaac Sirul.

Curățindu-se de patimi, monahul își curăță ochiul sufletului şi poate să vadă din profunzimea curăției sale, în chip nepătimaş, atât pe semeni, cât şi cosmosul. Astfel, poate să aibă o adevărată comuniune cu oamenii şi să folosească în mod drept lucrurile şi cosmosul.

Este evident că sociabilitatea monahului nu constă într-o stare sufletească sentimentală şi într-o legătură omenească (prietenie, înrudiri, iubire trupească), ci într-o stare harismatică, dar al Sfântului Duh, Care dă ascetului darul curățirii de patimi.

Câtă vreme eşti plin de iubirea de sine nu vei putea să-i încapi în inima ta nici pe oameni şi nici pe Dumnezeu. Pe cât curățeşti inima de iubirea de sine, pe atât de mult îi cuprinzi în tine pe fratele tău şi pe Dumnezeu.

Aceste experiențe le dobândeşte monahul după ce depune o asceză până la sânge şi duce o luptă dură.

În textele Sfinților Părinți neptici găsim o antropologie şi o sociologie realiste. Sfinții Părinți au scris din experiența lor proprie şi din lupta pe care au dus-o personal cu patimile şi aşa au cunoscut faptul că omul devine prin patimi tot mai antisocial, câtă vreme prin nepătimire devine tot mai social. Să ne amintim cuvântul Sfântului Maxim Mărturisitorul: „Mintea, unindu-se cu Dumnezeu şi petrecând în El prin rugăciune şi dragoste, se face bună, înțeleaptă, puternică, iubitoare de oameni, milostivă, îndelung răbdătoare şi, simplu vorbind, poartă în sine aproape toate însuşirile dumnezeieşti. Dar despărțindu-se de Dumnezeu şi lipindu-se de cele materiale, sau se face dobitocească, ca una ce a devenit iubitoare de plăcere, sau sălbatică, războindu-se cu oamenii pentru aceasta" *(Cele 400 de capete despre dragoste,* I, 52, FR 2, p. 91).

Retragerea monahului nu înseamnă antisociabilitate, după cum nici a viețui în lume nu înseamnă a fi sociabil. Este un lucru minunat cum monahii care trăiesc retraşi sunt deschişi către fiecare om privindu-l ca pe însuşi chipul lui Dumnezeu, cum cei mai sporiți şi mai haritofori dintre monahi pot să odihnească pe fiecare om, aşa cum spune şi cuvântul din Gheronticon: „Ai odihnit pe fratele tău, ai odihnit pe Dumnezeu". Primirea închinătorilor în mănăstiri constituie o dovadă a caracterului social al vieții mănăstireşti.

Însă monahii îşi exprimă iubirea lor pentru semeni într-un chip şi mai sublim, şi mai mistic: rugându-se pentru ei. Cu cât monahul este mai avansat duhovniceşte, cu atât mai des se roagă pentru cei vii şi pentru cei morți. Sfântul Siluan Athonitul scrie: „Unii zic că monahii trebuie să slujească lumea ca să nu mănânce pe degeaba pâinea poporului. Dar trebuie bine înțeles în ce constă slujirea lor. Monahul este un om care se roagă şi plânge pentru întreaga lume. Aceasta este principala lui ocupație. Cine îl împinge să plângă pentru întreaga lume? Domnul lisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. El dă monahului iubirea Duhului Sfânt şi această iubire umple inima monahului de durere pentru toți oamenii pentru că nu sunt pe calea mântuirii cu toții. Domnul însuşi a fost atât de întristat pentru poporul Său încât S-a dat pe Sine însuşi

morţii pe cruce. Dar şi Maica Domnului a avut în inima ei aceeaşi întristare pentru oameni. Şi Fiul ei preaiubit dorea până la sfârşit mântuirea tuturor".

Aceeaşi sociabilitate exprimă monahii şi prin scrierile lor (de exemplu, Sfântul Nicodim Aghioritul), corespondenţa lor (cum ar fi Cuviosul Daniil Katunakiotul sau Gheron Iosif), prin călătoriile făcute de ei, din ascultare, în comunităţile creştinilor din lume pentru a ţine predici, a spovedi etc.

În anumite situaţii de grea încercare pentru neam - cum ar fi războaiele, prigonirile, înrobirile -, monahii îşi manifestă iubirea lor faţă de semeni prin lucrări folositoare societăţii, aşa cum a făcut Sfânta Filoteia în Atena, în perioada stăpânirii turceşti, sau prin predici care înflăcărează şi susţin credinţa, cum a făcut Sfântul Cosma Etolianul.

Un martor nemincinos al acestui adevăr este istorica Mânăstire a Lavrei care a luat parte Ia Revoluţia din 1821. De asemenea, sfaturile monahilor isihaşti ortodocşi pentru păstrarea credinţei ortodoxe, a limbii şi a naţionalităţii popoarelor ortodoxe în timpul dominaţiei turceşti este bine cunoscută.

Pentru monahi, sociabilitatea nu este ceva care se dobândeşte uşor. Ea este rod al unor lupte continue de ani de zile, fără de care monahul nu poate dobândi harul dumnezeiesc şi nu poate smulge iubirea de sine şi, deci, antisociabilitatea. Când chinoviile ortodoxe şi sinodiile mănăstireşti funcţionează corect, ele devin centre din care iradiază sociabilitatea creştină, după Hristos. La fel, fiecare monah luptător şi fiecare bun creştin devin un astfel de centru.

SFINTELE CANOANE DESPRE MONAHISM[1]

1. Generalități

Conform Canoanelor, viața monahală este viață de pocăință: „viețuirea călugărească ne înfățişează viața cea întru pocăință” (43, Trul.). Viața monahilor este „liniştită (isihastă) şi singuratică” (22, VII). Monah este cel ce „s-a îndatorat Domnului Dumnezeu să poarte jugul călugăresc" (22, VII) şi, de aceea, trebuie să se ferească de ocupațiile lumeşti, „să stea singur şi să tacă" (22, VII), „îndeletnicindu-se cu obiceiul şi cu lucrarea cea mântuitoare" (Sfântul Alanasie, *Epistola către Amum),* „îngrijindu-se doar de post şi de rugăciune" (4, IV).

Starea monahilor este stare păstorită şi nu care păstoreşte, căci „aşezămintele monahale au cuvânt de ascultare necondiționată şi de ucenicie, iar nu de a învăța şi de a fi întâistătător; nici nu cer a păstori pe alții, ci înşişi a fi păstoriți" (I; 10, C-pol.), chiar dacă, în mod indirect, mistic şi tăcut, călugării, când se desăvârşesc, păstoresc Biserica prin sfântul lor exemplu, prin scrieri, prin sfaturi şi prin rugăciunile lor pline de îndrăzneală către Dumnezeu.

Între viața creştină din lume şi viața monahilor nu există opoziție. Şi unii, şi alții sunt chemați la mântuire, prin pocăință şi asceză. Termenii şi modalitatea ascezei diferă însă. „Asceza monahului este mai aspră şi, de aceea, şi curățirea mai profundă, şi vederea slavei lui Dumnezeu mai strălucitoare" (Sfântul Alanasic cel Mare, *op. cit.),* în mod caracteristic învață şi Sfântul Grigorie de Nyssa că scopul vieții în feciorie nu este doar retragerea din mijlocul „răutăților omeneşti", ci şi „strădania pentru nestricăciune", pentru ca, prin aceasta, „să poată fi văzut Dumnezeu. Căci principalul şi primul şi singurul bun şi curat dintre toate este Dumnezeu" (PG 46, 337b). De aceea, şi isihia în care monahul poate să cucerească desăvârşirea este caracterizată ca „adevăratul bun" (41, Trul.).

Adevărații monahi „nu iau pretextul ascezei spre mândrie, ridicându-se împotriva celor ce viețuiesc mai simplu" (21, Gangr.), nici nu se laudă, cum fac ereticii encratiți „şi cei ce introduc inovații împotriva Scripturilor şi Canoanelor bisericeşti" *(ibid.).*

Sinodul de la Gangra exprimă concepția generală a Bisericii atunci când spune: „Noi, aşadar, admirăm şi fecioria cea cu smerenie şi privim înfrânarea cea făcută cu demnitate şi cu evlavie şi aprobăm retragerea cu smerenie de la lucrurile lumeşti, şi cinstim legătura venerabilă a nunții..." *(ibid.)*

Conştiința Bisericii cinsteşte nunta, însă se minunează de retragere ca fiind „o cale mai bună".

2. *Intrarea, tunderea şi ieşirea din mănăstire*

Nimeni nu este împiedicat de păcătoşenia sa să îmbrace schima monahală câtă vreme „s-a pocăit în mod sincer" (43, Trul.). Este cerută însă o încercare de trei ani înaintea tunderii, care poate fi redusă însă până la şase luni „dacă este bărbat evlavios şi a purtat viețuirea călugărească şi în timpul petrecerii sale în lume" (5, I-1I). În caz contrar, egumenul este alungat din egumenie şi cel în cauză este mutat în altă mănăstire. Iconomia de la acest Canon este îngăduită în caz de boală. Se mai cere, de asemenea, prezența unui părinte experimentat căruia sa-i fie încredințat noul călugăr şi care să-1 inițieze pe acesta în viața călugărească. Cel care călugăreşte fără un astfel de părinte este amenințat cu caterisirea: „căci cei care au făcut tundere fără judecată şi nu în deplină siguranță, şi schima monahicească au necinstit-o, şi numele lui Hristos au făcut să fie blasfemiat" (2, I-II).

Sfintele Canoane prescriu elementele de siguranță în interiorul cărora călugării sunt în afara pericolului lepădării. Astfel, monahul nu poate să se lepede de calitatea sa călugărească, nici

---

[1] Traducere după Arhimandrit Georgiou Kapsane, HE POIMANTIKE DIAKONIA KATA TOUS HIEROUS KANONAS, Pireu, 1976, p. 167-175.

să părăsească mănăstirea de metanie din voia proprie (după Canonul 34 al lui Nichifor al Constantinopolului, călugărul care îşi leapădă schima se anatemizează, se îmbracă cu schimă şi este readus chiar cu forţa în mănăstire). Pentru a se muta în altă mănăstire i se cere permisiunea egumenului său (21, VII). Dar nici să iasă din mănăstire nu poate decât în caz de mare nevoie şi având permisiunea egumenului (46, Trul.). Tot astfel, şi pustnicii care „cutreieră cetăţile petrecând printre bărbaţii laici şi printre femei [...] să fie cu desăvârşire goniţi din cetăţi şi să locuiască pustiurile" (42, Trul.).

În ceea ce priveşte monahiile, nu li se îngăduie să iasă din mănăstire decât în caz de nevoie şi însoţite de una dintre bătrânele rânduite de egumenă, neîngăduindu-li-se sub nici o formă să doarmă în afara mănăstirii (46, Trul.).

Unii părăsesc mănăstirile lor „ca unii ce năzuiesc să stăpânească şi nevoind să asculte" (17, VII). Monahului i se îngăduie să părăsească mănăstirea doar în cazul în care „se vătăma cu adevărat", „chiar dacă a fost legat de egumen să nu plece" (6, Nicolae al Constantinopolului). Sfântul Nichifor al Constantinopolului deosebeşte următoarele pricini de vătămare: a) dacă egumenul este eretic; b) dacă intră femei în mănăstire; c) dacă în mănăstire sunt copii care învaţă lucruri lumeşti care se predau şi în afara mănăstirii (Canonul 17). Sinodul 9 de la Constantinopol acceptă faptul că mutarea monahilor din mănăstirea lor poate să se facă şi de către episcop „în scopul statornicirii mănăstireşti, sau şi în casă lumească, dacă va socoti spre mântuirea celor ce locuiesc într-însa, sau altundeva..., această împrejurare neînvinovăţindu-i nici pe cei ce-1 primesc, nici pe monahi" (Canonul 4).

Monahul nu poate să rămână în mănăstire de maici, nici să vorbească în particular cu o monahie, ci, în afara mănăstirii, să vorbească doar în prezenţa unei monahii bătrâne sau a rudelor (20, VII). Alte Canoane interzic monahilor să mănânce împreună cu femeile sau să rămână în hoteluri în afară de mare trebuinţă (22, VII), iar atunci când vor face aceasta să o facă cu evlavie, îmbăierea şi scăldatul împreună cu femeile sunt interzise, ca de altfel şi laicilor şi clericilor (30, Laodiceea). „Conjuraţia, ortăcirea (facerea de ceată) împotriva episcopului şi a clericilor sunt pedepsite cu îndepărtarea din treaptă" (18, IV). Clericii şi monahii nu au voie să meargă la „alergările de cai sau să fie de faţă la jocurile de teatru" (24, Trul.). Se interzice, de asemenea, colportarea cărţilor apocrife şi eretice (mincinoase) şi nepredarea lor Patriarhului de Constantinopol (9, VII). Mai există, de asemenea, şi alte Canoane ale Sfântului Nichifor al Constantinopolului care privesc păstorirea în mănăstire a călugărilor.

Aceste rânduieli au fost stabilite în cea mai mare parte de către Sinoadele Ecumenice şi nu au ca scop limitarea libertăţii în Hristos a monahilor, ci de a-i păzi pe aceştia şi Biserica de căderi şi de reaua întrebuinţare a libertăţii. Canoanele menţionează greşelile şi căderile călugărilor pentru care păstorii Bisericii, adunaţi în Soboare Ecumenice, s-au îngrijit de vindecarea acestora. Sfintele Canoane dau mărturie nu despre duhul legalist şi despotic al acestor Sfinţi Părinţi, ci despre grija şi interesul lor pastoral.

Astăzi, multe dintre aceste Canoane continuă să fie actuale şi necesare, în vreme ce altele, neavând corespondenţă în problemele contemporane, ne slujesc drept exemple pentru formularea unor noi Canoane, pe baza principiului analogiei, în vederea rezolvării situaţiilor contemporane.

3. Răspunderea pastorală a egumenului în mănăstire

Sfintele Canoane presupun perspectiva Bisericii, aşa cum au exprimat-o Sfinţii Părinţi şi, mai ales, legiuitorul prin excelenţă al monahismului, Sfântul Vasile cel Mare, perspectivă potrivit căreia „egumenul nimic altceva nu este decât cel ce este în chipul Mântuitorului", şi, de aceea, cel ce se supune sau i se împotriveşte „nu se supune sau se împotriveşte unui om, ci Domnului care a zis: «Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă, şi cel ce se leapădă de voi de Mine se leapădă»" (PG 31, 1409). De aceea, „monahii mănăstirii conduse în frica lui Dumnezeu trebuie să se supună întru toate întîistătătorului" (41, Trul.). Această ascultare este

atât de necesară încât nimeni nu poate să plece în pustie înaintea a trei ani de viețuire într-o mănăstire sub conducerea egumenului *(ibid.).*

Canonul 3 al Sinodului IX de la Constantinopol vorbeşte despre râvna pe care trebuie să o arate egumenul în păstorirea monahilor săi: „căci dacă acela căruia i s-a încredințat purtarea de grijă a dobitoacelor celor necuvântătoare şi, neglijând turma, nu se lasă nepedepsit, cu cât mai mult acela căruia i s-a încredințat conducerea turmei lui Hristos şi, vânzând mântuirea lor cu trândăvie şi cu lenevie, cum nu va lua pedeapsa faptei lui îndrăzneţe?" Egumenul care nu-1 caută pe monahul fugit din mănăstire se afuriseşte *(ibid.).*

Se vede că au existat şi situații în care unii egumeni au primit călugări pentru bani. Un astfel de egumen sau încetează, sau se cateriseşte, iar dacă nu are preoție se izgoneşte (19, VII).

Nu vom exagera spunând că răspunderea pastorală şi puterea egumenului în mănăstire este identică cu cea pe care o are episcopul în eparhie. Astfel, egumenul poate hirotesi, dacă este preot, citeț şi ipodiacon în mănăstirea sa (6, Nichifor al Constantinopolului).

Despre alegerea egumenului, Sfintele Canoane nu menționează nimic, însă Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „Legile dumnezeieşti ale împăraților ortodocşi, completând în aceasta Sfintele Canoane, au arătat cum trebuie ales egumenul. Episcopul nu trebuie să aşeze egumen cu forța în mănăstiri, ci să-1 aşeze pe cel ales de toți monahii sau de cei mai virtuoşi din mănăstire, nu după prieteşug sau plăcere, ci ştiindu-1 pe acesta ortodox şi înțelept şi vrednic să conducă bine pe monahi mănăstirea. Acelaşi lucru se săvârşeşte şi în mănăstirile de femei" *(Pidalion).*

4. Răspunderea pastorală şi drepturile episcopilor asupra monahilor

Problema răspunderilor pastorale şi drepturilor episcopului asupra mănăstirilor nu trebuie să fie privită în termenii autorității lumeşti, ci ca o întâietate de ordin duhovnicesc şi teologic. În eparhia sa, episcopul este icoana vie a lui Hristos şi centrul văzut al Bisericii locale. El este tatăl tuturor şi, de aceea, „trebuie să poarte grijă trebuitoare mănăstirilor" (4, IV).

Supunerea mănăstirii față de episcop o păzeşte de orice formă de egocentrism bisericesc, izolare şi autarhie. Prin episcop, mănăstirea este legată cu întreaga episcopie şi cu Biserica Universală. Însă, din cauza neputințelor omeneşti, sensul drepturilor episcopului asupra mănăstirilor poate fi uşor răstălmăcit. De aceea, Sfintele Canoane stabilesc aceste drepturi pe care le putem rezuma după cum urmează:

a) monahii trebuie să se găsească sub cârmuirea episcopului locului, „după predania Sfinților Părinți, şi să nu se retragă cu trufie de sub oblăduirea lui" (8, IV). De asemenea, nici nu se pot separa de episcop, dacă acesta cade în erezie, înainte ca el să fie judecat şi condamnat de către Sinod (13;9 C-pol);

b) pentru tunderea în călugărie de către ieromonahi este necesară aprobarea episcopului, după cum tâlcuiesc Balsamon şi Cuviosul Nicodim;

c) monahul nu poate construi mănăstiri sau clădiri fără ştirea episcopului (4, IV);

d) ctitorul mănăstirii nu poate să aşeze alt egumen fără ştirea episcopului (1; 9 C-pol);

e) monahul care îşi părăseşte mănăstirea pentru a-şi zidi propria mănăstire, dacă nu are mijloacele necesare, va fi oprit de episcop (17, VII);

f) monahul care se face pustnic are nevoie de aprobarea episcopului şi de o petrecere de trei ani în mănăstire;

g) cel care călugăreşte în absența egumenului şi fără ştiința acestuia se va caterisi (2; 9 C-pol);

h) mutarea monahului din mănăstirea sa poate fi făcută numai cu învoirea episcopului (4; 9 C-pol);

i) preocuparea cu griji lumeşti, case, clădiri etc., nu-i este îngăduită monahului „fără numai dacă ar fi rânduiți de către episcopul cetății pentru vreo trebuință strâmtorătoare" (4, IV);

j) pentru ca monahii să viziteze casele văduvelor sau ale fecioarelor (mănăstiri de femei) este necesară aprobarea episcopului şi însoţirea acestuia de către alt monah (38, Cartag.);

k) monahul care are avere proprie după călugărire va fi lipsit de aceasta de către egumen sau de către episcop, care o va împărţi săracilor (6; 9 C-pol).

Din Canoanele prezentate mai sus reiese că episcopul nu intervine în viaţa internă a mănăstirii şi în păstorirea monahilor, care sunt încredinţate egumenului. Episcopul doar supraveghează ca viaţa mănăstirii să se desfăşoare potrivit Tradiţiei şi Sfintelor Canoane.

Intervenţia episcopului este cerută de către Sfintele Canoane în cazul faptelor săvârşite de către monahi în afara mănăstirii şi care scandalizează Biserica (vizitarea fecioarelor, preocuparea cu griji lumeşti, ş.a.). Balsamon, tâlcuind Canonul 1 al Sinodului de la Constantinopol, arată că problema drepturilor episcopului faţă de mănăstiri era o preocupare în Bizanţ. Însemnarea lui Balsamon luminează şi mai mult problema: „Consider că prin acest Canon nu s-a dat episcopului putere asupra mănăstirii, aşa cum are în biserica sa, ci doar drepturile episcopale le are, adică judecarea greşelilor sufleteşti, supravegherea conducătorilor, pomenirea la slujbe şi confirmarea egumenului ales de obşte. Aşadar, mănăstirile se conduc singure, fără amestecul din afară al nimănui". Dacă legăturile mănăstirii cu episcopul se vor situa strict între limitele acestor Canoane, atunci disensiunile între ei se vor reduce la minimum, iar mănăstirile vor putea să-şi împlinească nestinghcnte rosturile lor, iară ca monahii să devină pricină de scandal şi să se îndepărteze de scopul vieţii lor, adică dobândirea virtuţii.

CHARTA ECUMENICĂ - JUDECATĂ ŞI CONDAMNATĂ ORTODOX[1]

Textul care a fost numit *„Charta ecumenică"* şi s-a semnat în 22 aprilie 2001 la Strasbourg este rodul eforturilor ecumeniştilor de la aşa-numitele întruniri Ecumenice I şi a II-a, care au avut loc în Elveţia (1989), şi, respectiv, în Austria (1997). El constituie un text statutar vizând obligaţiile confesiunilor creştine din Europa, reprezentate în Consiliul Mondial al Bisericilor, pentru a găsi modalitatea colaborării şi acţiunii lor în Europa Unită, în legătură cu problemele politico-economice şi sociale şi cu religiile reprezentate în populaţia ei.

Logica secularizată a epocii noastre nu vede nimic negativ în felul de colaborare pe care îl promovează *Charta Ecumenică.* Presa politică nu putea, desigur, să ia o poziţie critică. Conştiinţa bisericească, însă, întrezăreşte o problemă gravă. Până acum s-au auzit foarte puţine glasuri critice.

Ne sunt cunoscute două texte publicate ce cuprind observaţii importante. Primul, al Î.P.S. Mitropolitul Pavel al Cirineii, a fost publicat în periodicul *Parakatatheke* (Comoara) din 6.02.2001, cu o introducere informativă. Al doilea aparţine P.S. Vasile, Episcop de Trimitunda, şi a fost publicat în periodicul „Apostolul Varnava" (tom 10, octombrie 2001). Ambele texte condamnă *Charta Ecumenica.*

Î.P.S. Pavel al Cirineii constată că unitatea creştină care se urmăreşte prin obligaţiile ce decurg din *Charta* nu este o unitate a credinţei, în măsura în care Occidentul nu are intenţia să părăsească cugetările eretice pe care papismul şi protestantismul i le impun, ci, pe zi ce trece, se împovărează cu idei anticreştine noi şi cu opţiuni morale. De asemenea, ne încredinţează de faptul că *Charta* nu are ca premisă eclesiologia ortodoxă conform căreia nu se poate vorbi de mai multe Biserici în afara Bisericii Celei Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească, care este Biserica Ortodoxă de Răsărit. Observă, de asemenea, că apropierea interreligioasă nu este lipsită de elemente sincretiste, cum s-a dovedit, de altfel, prin studii de specialitate. În sfârşit, Î.P.S. Pavel arată că întreaga *Charta* exprimă acceptarea de către confesiunile creştine a procesului globalizării.

P.S. Vasile subliniază pe scurt :

„Charta ecumenică are mai mult un caracter şi o orientare apuseană" şi faptul că „în cursul colaborărilor pentru realizarea unităţii europene, în Apus, foarte adesea, problemele de credinţă şi duhovnicie sunt relativizate, iar Bisericile apusene se întorc spre un activism social pentru a face faţă la presiunile pe care le primesc din partea instituţiilor sociale, politice şi economice ale Europei."

Ortodocşii care au participat la întâlnirea în care s-a semnat textul *Chartei* au acceptat fără discernământ termenul „unitate văzută" a Bisericilor, termen care eludează diferenţele teologice dintre confesiunile creştine ale Apusului şi Biserica Ortodoxă.

Ortodocşii nu pot să primească propovăduirea în comun a Evangheliei de către Bisericile creştine, câtă vreme nu există mărturisire comună de credinţă.

Biserica Ortodoxă, credinţa în Tradiţia ei canonică, respinge îndemnul *Chartei* pentru rugăciuni comune.

Înţelesul ,,unităţii în diversitate", care urmăreşte legalizarea diferenţelor dogmatice, nu este acceptabil din punct de vedere ortodox.

Din observaţiile celor două articole reiese că acest text al *Chartei Ecumenice* este foarte problematic. Ne bucurăm de observaţiile celor doi arhierei deoarece, într-adevăr, Biserica Ortodoxă nu poate să fie de acord cu stipulările *Chartei Ecumenice.* Ne rugăm ca glasurile critice ale episcopilor Bisericii să se înmulţească.

---

[1] Traducere după un manuscris nepublicat (n.tr.)

Este vrednic de mirare felul în care reprezentanţii ortodocşi la organismele intercreştine au fost legitimaţi teologic şi bisericesc să semneze un astfel de text din partea Bisericilor Ortodoxe fără o încuviinţare sinodală din partea Bisericilor Ortodoxe locale. Organismele intercreştine sunt mai presus şi lucrează în lipsa Sfintelor Sinoade ale Bisericilor Ortodoxe locale?

Este vrednică de atenţie observaţia Prea Sfinţitului Vasile al Trimitundei, potrivit căreia consultarea Bisericii Ortodoxe la lucrările de apropiere intercreştină este obligatorie deoarece „reprezentanţii ortodocşi la diferitele întâlniri de dialog teologic au adus şi vor continua să aducă multe contribuţii din bogăţia credinţei şi tradiţiei ortodoxe" şi că trebuie „să acţionăm teologic şi nu negativist, nici cu exemple de fanatism faţă de cineva".

Înţelegem că ideile Prea Sfinţitului sunt acceptate de toţi cei care contestă şi resping faptele teologilor care au reprezentat Biserica la dialoguri. Trebuie, fără putinţă de tăgadă, să ne rugăm pentru aceşti teologi care au luat asupră-le un rol atât de dificil şi plin de răspundere. Trebuie, însă, să acceptăm faptul că la dialogurile care au avut deja loc în cadrul Mişcării ecumenice hotărârile care au fost semnate şi de către teologi ortodocşi, nu au fost întotdeauna, din păcate, în acord cu credinţa Bisericii. Un exemplu incontestabil îl constituie hotărârile întrunirii de la Balamand şi ale Declaraţiilor comune cu anticalcedonienii, fapt care arată că teologii care ne reprezintă la dialoguri nu exprimă întotdeauna conştiinţa noastră bisericească ortodoxă.

Avem credinţa că asemenea situaţii se vor evita atunci când diferitele probleme vor fi discutate mai întâi teologic, aprobate ulterior în mod sinodal, înştiinţat suficient clerul şi poporul credincios, iar la sfârşit, având acordul întregii Biserici, se poate duce cuvântul Ortodoxiei la diferitele convorbiri intercreştine. Problemele şi dificultăţile apar ori de câte ori chestiunile sunt discutate numai de câţiva „teologi specialişti", fără consultarea pliromei Bisericii, iar părerile lor sunt prezentate la întrunirile intercreştine ca şi opinie a Bisericii.

Studiind *Chiarta Ecumenică,* oricine se poate încredinţa că redactorii ei nu au criterii teologice, ci sociale. Slujesc o viziune lumească: globalizarea, în sânul căreia creştinii vor convieţui paşnic, fără a avea însă simţământul graniţelor dintre adevăr şi erezie. Noi, ortodocşii, care alcătuim singura Biserică Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească, putem să ignorăm conştiinţa noastră de sine şi să acceptăm o asemenea viziune? Problema teologică nu este convieţuirea, deoarece întotdeauna am convieţuit cu eterodocşi şi cu cei de alte religii, şi ne rugăm pentru pacea întregii lumi. Problema este tocirea conştiinţei dogmatice până la a considera că, în esenţă, „toţi suntem una şi aceeaşi", şi a construi viaţa noastră socială pe această bază. Această gândire nu este însă a Evangheliei, nu este a Părinţilor, nu este a Sfintelor Canoane. Nu este cugetul Bisericii.

Arhitecţii Noii Ordini ştiu că globalizarea va fi irealizabilă dacă, mai întâi, religiile nu vor converge şi nu vor înceta să separe oamenii planetei prin mărturisirile de credinţă. Ştiu că nu sunt suficiente elementele politice şi economice. Ştiu, de asemenea, că dialogurile intercreştine şi interreligioase, aşa cum se fac, nu par a conduce la unitatea credinţei şi a adevărului. Dar, pentru a conduce la o unitate exterioară „văzută", fabricată, organizează un program de colaborare care să unească la început confesiunile creştine, iar apoi şi diferitele religii, astfel încât diferenţele confesionale să estompeze şi să anihileze conştiinţa dogmatică.

Charta Ecumenică urmează o mentalitate secularizată, incapabilă să soluţioneze problema adâncă, ontologică, a omului european: lipsa harului dumnezeiesc din societăţile sale. Din acest motiv, unitatea europeană şi globalizarea probabil că vor reuşi, dar omul european nu se va izbăvi de păcat şi de moarte veşnică. Nădejdea lui se găseşte în întoarcerea sa la singura Biserică Sfântă, Sobornicească şi Apostolească, Biserica Ortodoxă. *Charta Ecumenică* nu contribuie la aceasta.

REFLECȚII LEGATE DE PARTICIPAREA ORTODOCŞILOR LA MIŞCAREA ECUMENICĂ ŞI LA CONSILIUL MONDIAL AL BISERICILOR[1]

Secolul XX este caracterizat, după cum se ştie, de încercările de apropiere între diferitele comunităţi creştine. Aceste încercări din sânul, dar şi din afara C.M.B., sunt caracterizate drept Mişcarea ecumenică sau Ecumenism.

Promotorii ecumenismului dintre ortodocşi sunt purtaţi de dorinţa realizării unităţii creştinilor. După cum se prezintă, însă, acţiunile şi poziţiile lor, putem să considerăm că cel puţin o parte dintre ei sunt sub influenţa puternicului curent al secularismului, curent ce s-a impus în secolul XX în Bisericile şi societatea Apusului.

Întrebarea care se pune, deci, şi pentru al cărei răspuns e nevoie de studiu aprofundat, este următoarea: până la ce punct Mişcarea ecumenică, în general, dar şi participarea ortodocşilor la ea, în special, sunt influenţate de teologia secularizantă?

Este cunoscut faptul că teologia ortodoxă s-a găsit şi înainte de secolul XX sub o puternică influenţă apuseană.

Fericitul întru pomenire Părinte Dumitru Stăniloae mi-a spus că la Facultatea de Teologie a Universităţii din Atena, unde îşi dăduse doctoratul, a fost uimit de pregătirea unor profesori, printre care Andrutsos, dar teologia patristică şi pur ortodoxă a cunoscut-o abia mai târziu, când a tradus în româneşte Filocalia şi Sfinţii Părinţi, şi mai ales pe Sfântul Maxim Mărturisitorul.

Dar şi însuşi autorul acestor rânduri n-a auzit niciodată în perioada studiilor de teologie la Universitatea din Atena (1953-1957) vorbindu-se despre Sfântul Grigorie Palama şi teologia mistică, despre distincţia între fiinţă şi energiile lui Dumnezeu şi despre îndumnezeire.

Este de la sine înţeles că teologii ortodocşi care au o astfel de pregătire vor imprima un caracter corespunzător participării lor la Mişcarea ecumenică.

Secularismul nu tolerează expresii absolute şi fără echivoc şi, prin urmare, nici credinţa ortodoxă după care Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească este doar cea Ortodoxă, iar celelalte „Biserici" sunt lipsite de plinătatea Adevărului şi a harului şi nu pot să constituie Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească. În plus, secularismul nu dă importanţă dogmelor, ci doar colaborării practice în scopuri sociale.

1. Sincretism creştin

Pentru creştinii secularizaţi nu are importanţă ce şi cum crezi, ajunge doar să crezi cumva.

Rod al duhului secularizării este şi minimalismul dogmatic, adică să fim de acord în învăţăturile fundamentale şi să nu dăm importantă la aşa-zisele învăţături secundare. Există însă în domeniul credinţei elemente principale şi altele secundare? Şi care sunt principale şi care secundare? Sfinţii Părinţi spun că aşa cum o monedă căreia îi lipseşte fie şi un singur element este falsă, la fel se întâmplă şi cu credinţa. În virtutea acestui spirit secularist, diferenţele dogmatice importante (cum ar fi *Filioque)* sunt privite tot mai mult ca secundare şi nu se mai discută. Se susţine chiar de către ecumeniştii ortodocşi că diferenţele de după Schismă nu sunt fundamentale, ci reprezintă două moduri diferite de exprimare a aceleiaşi credinţe apostolice. Iar această atitudine e caracterizată ca tradiţie „fotiană". De fapt, este vorba de o pervertire sinistră a Adevărului. Ar fi dus Sfântul Fotie atâtea lupte contra învăţăturii despre *Filioque* dacă aceasta ar fi fost una dintre cele două modalităţi de exprimare a credinţei apostolice?

Ecumeniştii din partea ortodocşilor tac în mod desăvârşit atunci când este vorba de luptele duse de Sfinţii Părinţi pentru apărarea dogmelor şi a învăţăturii de credinţă ortodoxe. La

[1] Referat prezentat la Simpozionul Facultăţii de Teologie Arad. mai 1998

diferitele simpozioane teologice, cum ar fi de exemplu despre Marele Fotie, sunt prezentate doar teme de natură secundară, însă nici un cuvânt nu se rosteşte despre lupta contra ereziilor sau, în cazul Sfântului Fotie, despre importanta sa contribuţie teologică la combaterea ereziei *filioqu-iste*.

În această privinţă, doresc să prezint câteva observaţii demne de luat în consideraţie ale Părintelui Dumitru Stăniloae:

„Din marea dorinţă după unire se naşte un entuziasm facil care crede că poate depăşi dificultăţile prin sentimentalism diluat şi că poate să refacă unitatea fără nici o greutate. Ia naştere şi o mentalitate diplomatică a compromisului care are impresia că poate să aducă împăcarea prin cedări reciproce în unele chestiuni dogmatice sau probleme mai generale care ţin Bisericile separate. Aceste două modalităţi prin care este *abordată* — sau, mai bine zis, eludată - realitatea arată o anumită largheţe sau un relativism cu care sunt tratate anumite articole de credinţă ale Bisericilor. Acest relativism reflectă probabil minima importanţă pe care o dau anumite grupări creştine articolelor de credinţă. În plus, mai sugerează, fie din diplomaţie, fie din entuziasm, un schimb de compromisuri, tocmai fiindcă nu au nimic de pierdut prin aceste propuneri."
(Dumitru Stăniloae, *Gia hema orthodoxo oikoumenismo,* Ed. Athos, 1976, p. 19-20).

2. Sincretism interreligios

Relativizarea adevărului nu conduce doar la sincretism intercreştin, ei chiar la unul interreligios.

Recent, un ecumenist ortodox implicat în dialogul cu musulmanii a afirmat, printre alte teze sincretiste: „Apropierea noastră reciprocă ne face să dobândim dintr-o dată conştiinţa faptului că o biserică sau o moschee - locuri în care omul îşi descoperă nimicnicia sa - au ca scop aceeaşi transformare spirituală a omului" *(Orthodoxia kai Islam,* Ekdosis Hieras Mones Hosiou Grigoriou, Hagion Oros, 1997, p. 17).

Alt teolog ecumenist, Olivier Clement, procedează la comparaţii între credinţa ortodoxă şi cea a altor religii, ceea ce creează confuzie şi sincretism religios de tip New Age. Despre mahomedanism redă, printre altele, părerea mitropolitului George Khodr, cu care e de acord:

„Mahomed nu e doar un profet care conduce popoare întregi la Vechiul Testament, ci un vestitor al Judecăţii de pe urmă, iar Dumnezeu, prin el, îi face răspunzători pe creştini pentru «vrăjmăşia şi ura» care-i divizează" (Olivier Clement, *Iar adevărul vă va face liberi,* citat după ediţia greacă, Nea Smirni, 1997, p. 269).

Asemănător vorbeşte şi despre budism şi iudaism. Despre Noua Eră scrie:
„Să nu ne străduim să acuzăm neo-păgânismul, deşi tentaţia în acest sens este mare. Căutările Noii Ere ne trimit la teologia înaltă (prin definiţie niptică) a Bisericii Ortodoxe" *(ibidem. p.* 281-282).
La relativizarea credinţei conduc şi rugăciunile ortodocşilor în comun cu eterodocşi sau necreştini. La rugăciunea anuală pentru pace de la Asissi iau parte nu numai grupuri de creştini din diferite confesiuni, ci şi necreştini şi idolatri.

Din acest motiv, mulţi ortodocşi sunt foarte nemulţumiţi, deoarece în spatele unor astfel de manifestări se ascunde mişcarea *new age-istă* - care urmăreşte distrugerea credinţei creştine -, o dată cu intrarea în al treilea mileniu şi în epoca zisă a Vărsătorului. Socotesc că ecumeniştii ortodocşi nu urmăresc conştient scopurile mişcării New Age, ci o fac din neştiinţă şi naivitate.

3. *Problemele participării ortodocşilor la Mişcarea ecumenică*

Următoarele fapte constituie astăzi principalele probleme ale participării ortodocşilor la Mişcarea ecumenică:

La Consiliul Mondial al Bisericilor nu mai este permis ca ortodocşii să vorbească în calitate de reprezentanţi ai singurei Biserici cu adevărat Drept-măritoare, formulând declaraţii proprii,

aşa cum a fost la adunările generale de la Lausanne (1927), Edinburg (1937), Londra (1952), Evanston (1954) şi New Delhi (1961) (vezi Ioan Karmiris - *Ta Dogmatica kai symbolica Mnemeia tis Orthodoxou Katholikes Ekklesias,* Tomos B', 1968, p. 962 ş.u.). Astfel, vocea Ortodoxiei nu se mai aude şi nu se mai face nici o mărturisire a credinţei ortodoxe. Vocea ortodocşilor se pierde în rumoarea diferitelor grupări protestante.

C.M.B. îşi pierde încet-încet caracterul „creştin" prin aceea că adoptă puncte de vedere teologice raţionale, interreligioase şi păgâne. Este cunoscut faptul că la Adunarea generală a C.M.B. de la Canberra, un teolog protestant a vorbit despre Duhul Sfânt din punct de vedere animist (idolatru).

Acest lucru se întâmplă şi cu morala creştină. Ultimul număr al principalului organ al C.M.B., „The Ecumenical Review", se ocupă cu tema locului homosexualilor în Biserică. Într-un articol al unui teolog suedez care prezintă discuţiile duse în sânul „Bisericii" suedeze pe această temă este prezentat şi textul rugăciunii de la cununia homosexualilor:

„Dumnezeule, Tu ne dai viaţă. Către Tine venim cu cererea noastră ca să împlineşti şi să ne desăvârşeşti viaţa.

Către Tine venim cu bucuria noastră pentru aceste *persoane umane* care pot să se iubească unul pe altul şi să transfigureze cosmosul întru lumina Ta.

Ne rugăm pentru ... şi pentru ...

Binevoieşte ca viaţa lor comună să fie caracterizată de încrederea şi respectul unuia faţă de unicitatea celuilalt. Ajută-i să trăiască în înţelegere reciprocă şi să fie deschişi unul faţă de altul, încât să împlinească voia Ta.

Când întâmpină greutăţi, adu-i mai aproape unul faţă de altul.

Ajută-i să se ierte unul pe altul şi binevoieşte ca zi de zi să primească bucurie şi putere din mâna Ta.

Dumnezeule, Tu dai viaţa şi puterea de a iubi.

Ajută-ne să trăim aproape de Tine întotdeauna.

Amin!" (The Ecumenical Review, vol. 50, Nr. l, ianuarie 1998, p. 64)

Ne întrebăm: această rugă este către Dumnezeu sau către diavol?

Hirotonia femeilor ca „episcop" şi „preot" şi participarea acestora la rugăciunile comune şi discuţiile acestora cu ortodocşi şi chiar cu ierarhi şi întâistătători cu engolpioane, scandalizează în mod periculos conştiinţa ortodocşilor, producându-le un dezgust faţă de ierarhi şi preoţi.

4. Dialogurile cu romano-catolicii şi anticalcedonienii

Dar şi dialogurile purtate cu romano-catolicii şi cu anticalcedonienii au condus la micşorarea credinţei ortodoxe, după cum dovedesc documentele privitoare la această problemă ale Sfintei Chinotite a Sfântului Munte sau ale altor teologi. Aceasta deoarece, prin acordul de la Balamand, unii ortodocşi au recunoscut Biserica papală drept Biserică deplină, iar prin declaraţiile comune ale ortodocşilor şi anticalcedonienilor s-a recunoscut de către ortodocşi că anticalcedonienii sunt ortodocşi şi că „cele două familii de ortodocşi" pot proceda la unire sacramentală prin ridicarea anatemelor de către fiecare autoritate bisericească în parte, fără să se precizeze dacă autoritatea bisericească o reprezintă capii Bisericilor autocefale sau Sinoadele generale ale Bisericilor autocefale locale, prin dialogul liber şi hotărârile luate în Duhul Sfânt *în libertatea* şi unitatea cugetului.

În ciuda politeţurilor şi a agapologiei, uniaţia îşi continuă lucrarea ei distructivă şi Papa, prin enciclicile sale, îşi consolidează primatul şi „infailibilitatea", prezentându-se ca păstor universal şi supraepiscop.

Dar şi anticalcedonienii declară în clipe de sinceritate ce gândesc cu adevărat. Astfel, în recenta carte a patriarhului copt Şenuda, tradusă în greacă sub numele *Firea Iul Hristos,* se vede persistenţa anticalcedonicnienilor în terminologia lor eretică pe care Sinoadele Ecumenice au condamnat-o şi anatemizat-o. Şenuda vorbeşte despre o fire, o voinţă, o lucrare

a Cuvântului lui Dumnezeu întrupat, şi pe deasupra mai declară că nu primeşte Sinodul IV Ecumenic, deoarece hotărârile lui s-au luat pe baze nestoriene.

Concret, Patriarhul Şenuda scrie:

„Deşi Sinodul III l-a anatemizat pe Nestorie, rătăcirile nestoriene s-au întins şi au influenţat Sinodul IV de la Calcedon, unde tendinţa de separare a celor două firi a devenit atât de evidentă încât s-a spus că Hristos sunt două persoane, Dumnezeu şi omul. Unul săvârşeşte minuni, celălalt pătimeşte.

Urmând aceeaşi tendinţă, Leon, episcopul Romei, a redactat faimosul său tom care a fost respins de Biserica Coptă. Sinodul însă l-a acceptat, adeverind că cele două firi există în Hristos şi după unire. Una dumnezeiască care-şi urmăreşte scopurile şi una omenească ce-şi joacă propriul rol." (Şenuda III, Partriarhul Bisericii Ortodoxe Copte a Alexandriei Egiptului, *Firea lui Hristos,* citat după traducerea greacă, ed. Armos, Atena, 1996, p. 23).

5. *Nelinişti legate de metodele ecumenismului*

Încheind, aş vrea să-mi exprim profunda nelinişte faţă de metodele urmate în vederea infiltrării în Biserica Ortodoxă a punctelor de vedere ecumeniste de unire cu eterodocşii.

1. Hotărârile care se iau de către comisiile comune de dialog nu sunt discutate apoi de către Sinoadele tuturor episcopiilor locale, conform Canoanelor. Nu sunt ascultate opiniile contrare. Nu funcţionează sistemul sinodal. Un număr limitat de teologi ecumenişti (specialişti în ecumenism) discută şi iau hotărâri împreună cu un foarte mic număr de episcopi din Sinod, fără cunoştinţa şi informarea tuturor episcopilor Bisericilor locale, a preoţilor, a diaconilor, a monahilor, teologilor şi a poporului credincios. Cum va putea pliroma Bisericilor Ortodoxe să primească aceste „uniri" în privinţa cărora nu şi-a exprimat niciodată părerea? Cu siguranţă, părerea credincioşilor nu e exprimată de cei câţiva reporteri laici care militează pentru popularizarea succeselor ecumeniste.

2. Ecumeniştii ortodocşi doresc din toate puterile să dialogheze cu eterodocşii, nu însă şi cu ortodocşii. Pe ortodocşii care dezaprobă deschiderile lor ecumeniste îi caracterizează ca fanatici sau fundamentalişti, pentru a-i scoate din luptă. Uită însă că fanatici nu sunt doar antiecumeniştii radicali care folosesc antiecumenismul ca să formeze grupări, ci şi ecumeniştii radicali, câtă vreme încearcă să impună perspectiva lor individuală în Biserică, fără să se intereseze dacă aceasta exprimă învăţătura Sfinţilor Părinţi şi conştiinţa Bisericii. Extremele se întâlnesc şi formează două feţe ale aceleiaşi monede. Foarte rar, sau chiar niciodată, un teolog ortodox care dezaprobă felul în care se duc azi dialogurile ecumenice este chemat să ia parte la acestea, şi dacă, din greşeală, ia parte, ecumeniştii se vor îngriji de înlocuirea lui.

3. Sunt organizate asemenea simpozioane ecumeniste la care, în colaborare cu catolici şi protestanţi, se încearcă influenţarea tinerilor teologi şi clerici printr-o educaţie şi formare în spiritul relativismului ecumenist.

Din cele mai multe periodice bisericeşti sunt excluse textele critice la adresa sincretismului ecumenist.

Probabil că se va întreba cineva dacă sunt împotriva ecumenismului. Voi răspunde: sunt împotriva ecumenismului sincretist.

Acceptăm însă un ecumenism ortodox aşa cum a fost exprimat de fericitul întru pomenire Părinte Gheorghe Florovski: „Ca mădular şi preot al Bisericii Ortodoxe, cred că Biserica în sânul căreia m-am botezat şi am crescut este Biserica, adevărata Biserică, singura Biserică adevărată. Şi cred aceasta din mai multe motive: din încredinţare personală, din siguranţa lăuntrică a Duhului Care suflă în Tainele Bisericii, şi din tot ceea ce pot cunoaşte din Scriptură şi din Tradiţia Bisericii; sunt obligat, deci, să consider toate celelalte Biserici ca nedepline şi, în multe cazuri, pot să stabilesc lipsurile lor cu precizie maximă. De aceea, unirea creştinilor, după mine, înseamnă întoarcerea la Ortodoxie. Nu am nici o convingere

izvorâtă din obligație, ci ea aparține desăvârşit de «Una Sancta»." (George Florovsky, *Teme de Teologie ortodoxă,* traducere greacă, Ed. Artos Zois, Atena, 1973,p.219)

În sensul unui astfel de ecumenism suntem informați că au fost luate hotărârile întâlnirii Interortodoxe de la Tesalonic din 29.04-2.05 1998.

Cred că Preasfântul Duh va conduce Sfânta noastră Biserică astfel încât să dea mărturie în adevăr şi în dragoste, după porunca Apostolului Pavel: „[...] ținând adevărul, în iubire, să creştem întru toate pentru El, Care este capul - Hristos" (Ef. 4, 15).

„AVATON" [1]-UL SFÂNTULUI MUNTE ŞI HIROTONIA FEMEILOR[2]

În ultima vreme se vorbeşte mult despre desfiinţarea „avaton-ului Sfântului Munte şi despre hirotonirea femeilor. Mi s-a cerut şi mie părerea pe care o şi dau tiparului, deoarece, după înţeleptul Solomon, „vreme este să taci şi vreme să grăieşti" (Eccl. 3,7).

Feministele cer desfiinţarea „avaton"-ului Sfântului Munte deoarece consideră că este atins dreptul lor personal de a vizita şi, probabil, chiar şi de a vieţui în Sfântul Munte.

Uită însă că şi monahii au dreptul lor personal de a trăi călugăreşte într-un loc pe care ei înşişi l-au ales, ei înşişi l-au amenajat şi ei înşişi l-au dorit să fie „avaton". În plus, uită şi că cei ce au ajutat la construirea Sfântului Munte, împăraţi ortodocşi şi voievozi, greci şi negreci, precum şi Patriarhi ecumenici, aşa l-au şi vrut, iar prin hrisoavele şi sigiliile lor l-au statornicit astfel.

Încă şi Păzitoarea Sfântului Munte, Doamna de Dumnezeu Născătoare, cu semne şi minuni a arătat voinţa ei ca Sfântul Munte să rămână „avaton".

Am întrebat odată un părinte aghiorit de ce vor monahii „avaton"-ul, iar el mi-a dat un răspuns paradoxal: „Pentru că iubesc femeile".

Într-adevăr, monahii vor să iubească pe toţi oamenii, şi pe bărbaţi şi pe femei, cu o iubire care nu este trupească sau egoistă. Adică să iubească duhovniccşte, aşa cum a iubit Hristos. Pentru ca monahii să dobândească această iubire a lui Hristos, trebuie să se nevoiască într-un cadru în care să nu existe ispitele şi atracţiile venite din partea celuilalt sex.

Monahii sunt realişti. Nu trec cu vederea neputinţa şi caracterul schimbător al firii omeneşti, după cuvântul Domnului: „Eu însă vă spun vouă: Că oricine se uită la femeie, poftind-o, a şi săvârşit adulter cu ea în inima lui" (Mt. 5, 28).

Când monahii au dobândit, după o luptă şi asceză de mulţi ani, nepătimirca, pot să iubească nepătimaş. De această iubire nepătimaşă au trebuinţă în orice epocă, şi până astăzi, bărbaţii şi femeile. Monahii care au această iubire se roagă pentru confraţii lor oameni, mai ales pentru cei ce pătimesc, iar rugăciunile lor sunt primite de Dumnezeu. Sfântul Antonie, cum cântăm în troparul lui, cu rugăciunile lui a sprijinit lumea.

Aceşti monahi, şi mai ales duhovnicii care spovedesc, ies în lume întru ascultare de Biserică, primind mărturisirile bărbaţilor şi ale femeilor, şi îi ajută duhovniccşte.

Toţi cei ce au alergat la fericiţii Părinţi Gavriil Dionisiatul, Paisie şi alţii, cunosc câtă odihnă au găsit.

Dacă feministele ar avea criterii duhovniceşti şi creştine, nu s-ar lăsa purtate de o ideologie materialistă şi ateistă, şi nu numai că nu ar dori desfiinţarea „avaton"-ului, ci chiar ar cere instituirea lui, dacă el nu ar fi existat.

Această poziţie materialistă şi egoistă a feministelor e legată şi de acceptarea din partea lor a îngrozitorului păcat al avortului, ca un drept personal al femeii. Şi în acest caz, ele nu iau în considerare faptul că şi embrionul are dreptul lui personal să vină la viaţă, chiar dacă nu şi-1 poate exprima.

Aşadar, se pune o serioasă problemă morală şi de drept (juridică). Până la ce punct dreptul personal al cuiva poate să exercite o impunere asupra dreptului personal al altcuiva sau al altor persoane?

Cu bucurie am aflat că la recenta statistică realizată de colaboratorii Postului radiofonic al Bisericii Greciei, 95% din femeile chestionate au răspuns că nu doresc desfiinţarea „avaton"-ului. Această constatare e plină de mângâiere. Marea majoritate a femeilor din Grecia întâmpină problema cu seriozitate.

---

[1] Avaton înseamnă literal „neumblat", referindu-se la interdicţia intrării femeilor în Sfântul Munte Athos, precum şi în alte mănăstiri cu rânduiala „avaton". (n.tr.) "

[2] Traducere după un manuscris nepublicat (n.tr.)

Desigur că femeile cucernice şi smerite se bucură de existenţa rânduielii „avaton"-ului, deoarece cunosc ce importanţă are pentru întreaga Biserică şi pentru întreaga lume faptul că există monahi ce se roagă neîmprăştiat şi care se sfinţesc.

Aceşti monahi susţin cu rugăciunile lor şi cu pilda lor familiile creştine, iar cu lupta ce o duc pentru a trăi cu consecvenţă fecioria în Hristos întăresc pe creştinii căsătoriţi să trăiască cu consecvenţă virtutea corespunzătoare lor, anume a credincioşiei conjugale. Cu cât mai duhovniceşti sunt chinoviile (obştile) şi monahii Ortodoxiei, cu atât mai duhovniceşti devin şi familiile creştine.

În ceea ce priveşte tema hirotoniei femeilor, punctul de plecare al feministelor este acelaşi: aroganţa cu care-şi pun voia lor mai presus de Tradiţia Bisericii, mai presus de Sfintele Canoane şi de Sfinţi.

În concepţia lor, Biserica este o organizaţie religioasă omenească ce poate de fiecare dată când e cazul să se preschimbe în mod corespunzător ideologiilor la modă.

Această poziţie, precum se ştie, constituie secularismul.

Dacă Biserica ar fi urmat şi ar fi adoptat secularismul, adică ar fi acceptat schimbarea ei sub influenţele fiecărei epoci, nu ar mai fi Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică a lui Hristos, ci biserica domnului cutare sau a domnului cutare. După cum scrie Antioh al Pandectului: „toate ereziile numite după numele omului, adică arienii, nestorienii, severienii şi altele asemenea, sunt eresuri ale diavolului. Căci Biserica Sobornicească (Ortodoxă) niciunde nu se cheamă după numele vreunui om, ci toţi, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos, ne numim creştini" (PG 89, 1844D).

Biserica a împlinit acum 2000 de ani, luptată fiind adesea din diferite părţi, împotrivirea şi continuitatea ei se datorează identităţii sale neschimbate de-a lungul veacurilor. Această identitate neschimbată a sa constituie Sfânta Tradiţie, pe care o păstrează harul Duhului Sfânt.

Toţi cei care au smerenie primesc şi se supun Sfintei Tradiţii, sunt mădulare vrednice ale Bisericii. Cei care din mândrie o tăgăduiesc sau doresc în chip antropocentric să-i schimbe caracterul dumnezeiesc-omenesc (teantropic) ies din trupul Bisericii, care e trupul lui Hristos.

Hirotonia femeilor schimbă Tradiţia apostolică, deoarece niciodată nu a existat vreun semn al prezenţei ei. Diaconiţele (din Biserica primară) nu erau preoţi sau episcopi. Aveau numai slujirea de a ajuta la botezul femeilor, la care, din pricini de bună cuviinţă, nu ajutau preoţii (bărbaţi).

Nu vom face greşeala eterodocşilor de a schimba Sfânta noastră Tradiţie apostolică cu cea a vreunui „infailibil", papa sau oricare protestant, care în mod „infailibil" şi individual explică Sfânta Scriptură.

Să ia aminte doamnele feministe ce scrie rusoaica Tatiana Gorişeva, referindu-se la educaţia ateistă care s-a făcut în Uniunea Sovietică: „Atunci a venit Aceea. Aceea care-i mântuieşte pe cei ce bolesc cu sufletul. Mulţumită Ei am putut să mă găsesc pe mine însămi, găsindu-L pe Dumnezeu. Legătura duhovnicească cu Maica Domnului m-a ajutat să descopăr şi să arăt înlăuntrul meu, în mod clar şi deplin, femeia ... Femeia demonizată de către religiile idolatre, precum şi de jalnicul păgânism contemporan, se sfinţeşte în Maica Domnului de către Duhul Sfânt până la o asemenea măsură încât să poată primi Cuvântul în chiar trupul ei şi să devină cu adevărat vas al Duhului" (în revista *Synaxe,* t. 3, 1982, p. 46-49).

Într-adevăr, fiecare femeie creştină poate să urmeze pilda Maicii Domnului, care, fără să fie „preot" sau „episcop", s-a făcut Maică a Izbăvitorului, deoarece şi-a dăruit întreaga ei libertate şi întreaga ei iubire lui Dumnezeu şi aşa s-a făcut mai presus nu numai decât preoţii şi episcopii, ci şi decât Apostolii şi mai cinstită şi mai slăvită decât cetele îngereşti.

ECUMENISM ŞI ORTODOXIE ECUMENICĂ[1]

Întrebare: Prea Cuvioase Părinte Egumen, cum priviţi Sfinţia Voastră mişcarea de apropiere interreligioasă la care iau parte şi reprezentanţi ai Bisericii Ortodoxe?

Răspuns: Din capul locului se vede că această mişcare este dirijată de romano-catolici. începe cu declaraţiile de la Assisi şi se sfârşeşte la Roma. întrevăd aici o încercare a Papei de a se impune nu numai ca şi conducător al tuturor creştinilor, ci şi al tuturor religiilor. Această afirmaţie a mea este întărită dacă luăm în considerare şi alte acţiuni asemănătoare ale Vaticanului, cum ar fi poziţia dominantă pe care şi-o asumă Papa în negocierile creştinilor cu Vaticanul, sau în cele cu evreii legate de situaţia Locurilor Sfinte. Este clar că Papa încearcă să preia conducerea spirituală a Europei Unite, nu doar a tuturor „bisericilor şi confesiunilor creştine" (lucru cu neputinţă, deocamdată), ci să-şi asigure primatul într-o Europă polimorfă religios.

Sunt caracteristice în acest sens şi declaraţiile pe care le-au făcut conducătorii Uniunii Europene, Jacques Santer şi Romano Prodi, vorbind despre „un câmp comun de colaborare a cultelor cu societatea civilă” pentru întruparea ideilor unei Europe noi, “atât în viaţa politică, cît şi în aspectele ei religioase”.

Vaticanul încearcă de fiecare dată cât se poate mai mult:
- prin uniaţie: atragerea nemijlocită a ortodocşilor şi a altor creştini răsăriteni (monofiziţi, anticalcedonieni);
- prin dialogul cu ortodocşii recunoaşterea Bisericii Romano-Catolice de către oertodocşi drept Biserică-soră, avînd credinţă apostolică, Taine valide şi succesiune apostolică;
- prin participarea şi organizarea, la Vatican, a declaraţiilor şi rugăciunilor interreligioase pentru pace urmăreşte primatul în toate religiile.

Roma întrevede că, datorită înfrumuseţării şi aggiornamentoului creştinismului apusean, romano-catolicismul poate ieşi din dificultăţile în care se află, instituind un soi de ideologie pan-religioasă cu colorit creştin. În acest scop, încearcă să se impună ca şi conducător al noilor structuri politico-religioase ale Europei. Aceasta este în conformitate cu poziţia teologică a Vaticanului, conform căreia “orice bun care există în afara Bisericii Romano-Catolice îi aparţine virtual”.

Întrebare: Nu credeţi că în această mişcare generală este necesară şi prezenţa Ortodoxiei, astfel încât evoluţia aceasta să nu fie monopolizată de romano-catolici?

Răspuns: Biserica nu este un sistem ideologico-politic. Mai cu seamă Biserica noastră Ortodoxă, care niciodată nu încetează a fi Una, Sfântă, Sobornicească (= universală, ecumenică) şi Apostolească, singura cale sigură spre mântuire. Din această cauză, astfel de „necesităţi" sunt de neînţeles. Credinţa noastră pură se înstrăinează atunci când este folosită în spatele acestor declaraţii pe care conducătorii ortodocşi n-ar trebui să le susţină nici măcar cu prezenţa lor.

Înrebare: Sfinţia Voastră, în special, ca şi cleric ortodox şi cunoscător al Dreptului canonic, cum vedeţi împreună-rugăciunca cu reprezentanţii altor religii? Este permisă de către Sfintele Canoane şi de tradiţia Bisericii noastre?

Răspuns: În cazul acesta nu avem de a face cu o împreună-rugăciune în sensul participării tuturor la o rugăciune comună, deoarece fiecare reprezentant religios se roagă pe rând la Dumnezeul său. Împreună-rugăciune săvârşesc ierarhii ortodocşi cu romano-catolicii şi cu alţi creştini eterodocşi. Desigur că şi această împreună-rugăciune este interzisă de către Sfintele Canoane, din motive eclesiologice serioase. Dar nici rugăciunea reprezentanţilor diferitelor religii în acelaşi loc, pe rând şi pentru acelaşi scop, nu poate fi acceptată de către conştiinţa creştină ortodoxă din mai multe motive:
- deoarece dumnezeii către care se roagă reprezentanţii celorlalte religii sunt mincinoşi. Profetul David spune „toţi dumnezeii neamurilor sunt draci" (Ps. 95, 5 - traducere după Septuaginta) şi că „urechi au şi nu vor auzi" (Ps. 113, 14). Hinduşii, de exemplu, cred într-o

[1] Interviu apărut în periodicul *Χριστιανικι,* 6 martie 1997, p. 1-4.

sumedenie de zeități. Şintoiştii cred în sufletele înaintaşilor şi cinstesc zidirea în locul ziditorului (soarele, luna etc.). Budiştii au un dumnezeu impersonal. Iudeii şi musulmanii cred într-un dumnezeu monopersonal, considerând ca blasfemie credința în Dumnezeul Treimic şi în dumnezeirea lui Hristos. Cum putem noi, creştinii ortodocşi, să luăm parte la rugăciuni acolo unde nu se dă nici o importanță celui către care se îndreaptă rugăciunea, considerându-se suficient faptul că te rogi la un oarecare dumnezeu? Astfel de situații amintesc de New Age şi de duhul masonic sincretist. Iar această situație nu este doar împotriva Sfintelor Canoane, ci şi a Vechiului Testament.

- ar fi acceptat vreodată profetul Ilie sau altul dintre profeți să ia parte la aşa ceva? Este cunoscut faptul că profeții au propovăduit lupta neîncetată împotriva oricărui fel de sincretism religios, şi cei mai mulți dintre aceştia au fost alungați şi uciși din acest motiv.
- ar fi acceptat vreodată Sfinții Apostoli şi nenumărații sfinți martiri şi mărturisitori ai Credinței noastre o astfel de participare? Cum îndrăznim noi astăzi să acționăm împotriva lor, a Profeților, a Apostolilor, a Martirilor şi a Sfinților noştri Părinți?

Întrebare: Mulți teologi accentuează că Ortodoxia este ecumenică (i.e. universală). Nu credeți că a sosit timpul ca în zilele noastre să se impună această dimensiune a Ortodoxiei?

Răspuns: Cu certitudine, Biserica Ortodoxă este ecumenică (i.e. universală). Una este însă ecumenicitatea (i.e. universalismul, sobornicitatea) şi alta este însă ecumenismul. Biserica Ortodoxă este ecumenică dar nu este ecumenistă. Şi rămâne ecumenică, câtă vreme nu cade în ispita ecumenismului. Ecumenicitatea constituie expresia deplinătății Bisericii şi se propune şi celorlalți fără să se împartă sau să se ajusteze după concepțiile omeneşti. Aşadar, deoarece Biserica noastră Ortodoxă este ecumenică şi deoarece întreaga lume are cu adevărat nevoie de ecumenicitatea ei, este necesar ca ea să se mențină ca ecumenică şi să nu cadă în ecumenism. Iar aceasta nu numai pentru a-şi păstra identitatea ei, ci şi pentru a ajuta cu adevărat lumea.

Întrebare: Care credeți că sunt consecințele probabile ale ecumenismului în sânul poporului credincios?

Răspuns: Consecințele unor astfel de manifestări şi declarații sunt numeroase şi neplăcute nu numai pentru credincioşii Bisericii, ci şi pentru cei ai celorlalte culte. Astăzi, prin folosirea mijloacelor de informare în masă, toate informațiile din lume pot ajunge şi în cel mai îndepărtat colț.

Credincioşilor ortodocşi practicanți şi cu conştiință bisericească vie care urmează hotărât „credința încredințată o dată pentru totdeauna sfinților" (Iuda 3), aceste manifestări şi declarații le produc indignare, întristare şi gânduri de a părăsi o Biserică ce îngăduie aşa ceva, cu intenția de a mări numărul credincioşilor schismatici zelotişti şi să lovească astfel şi mai mult Sfânta noastră Biserică Ortodoxă.

Celor credincioşi doar cu numele, ecumenismul le produce slăbirea şi diluarea conştiinței dogmatice şi un şi mai mare dezinteres pentru credința şi viața ortodoxă, câtă vreme toate religiile sunt la fel.

În plus, pe cei care nu cunosc Ortodoxia, dar caută un răspuns la diferite probleme, îi încurajează să accepte soluții de la diferite eresuri şi religii. Se ştie că în Grecia există mai mult de 500 de astfel de mişcări religioase şi creştine şi că tot mai mulți ortodocşi le devin adepți. Ca să nu amintesc decât de mişcările religioase extrem orientale şi de penticostalii la a căror adunare în Atena vin pentru a asculta predica şi pentru a lua parte la rugăciuni şi la aşa-zisele vindecări cam 500-600 de ortodocşi sau fost-ortodocşi. Cum vor putea duhovnicii şi preoții să interzică credincioşilor ortodocşi să meargă la astfel de adunări, câtă vreme ierarhi ortodocşi iau parte nu doar la rugăciuni intercreştine, ci şi interreligioasc?

Un cunoscut profesor universitar de la Universitatea din Atena arată în articolul său „Liturghia comună ecumenistă" din ziarul *„Eleftheroutopia"* (25-10-1995) că aceste mişcări ridică o serioasă problemă pastorală. Această parodie de Liturghie a avut loc în insula Sinos, la biserica episcopiei romano-catolice, unde au cântat ortodocşi, au slujit latinii, şi au fost împărtăşiți toți, inclusiv protestanții prezenți, cu ostia, de către episcopul romano-catolic al Sinos-ului.

Să vă mai citez şi un pasaj care vizează direct subiectul nostru:
„Cu evlavie treceau prin fața icoanei Maicii Domnului, mulți aprinzând chiar lumânări, ortodocşi, catolici, protestanți, musulmani, budişti, şintoişti, câțiva cu religie nedeclarată, după cum şi atei convinşi. (...) Atmosfera din biserică era «ca un pod ce ducea de la pământ la cer», deşi unul se închina la Hristos, altul la Mohamed, altul la Buddha ş.a.m.d. (...)

Aceeaşi senzație am mai avut-o cu trei ani înainte, într-un templu budist din Kioto... Tot aşa, şi acolo, budiştii localnici se prosternau în fața unei statui, aprindeau tămâie,
identică cu cea folosită de creştinii apuseni, ardeau lumânări fiecare la dumnezeul său...".

Încheind răspunsul meu, vreau să subliniez faptul că, prin astfel de acțiuni, dăm senzația necreştinilor că suntem unul şi acelaşi lucru cu ei, că nu are importanță că ei nu sunt creştini, şi că mântuirea se află şi în alte religii. Cum vor mai căuta credincioşii altor religii mântuirea în Hristos sau ce înțeles va mai avea pentru ei propovăduirea ortodoxă a Evangheliei?

Întrebare: Într-un text al P.S. Damaschin al Elveției se face referință la dialogul ortodocşi-musulmani. Citez: „O biserică sau o moschee - locuri în care omul îşi cunoaşte nimicnicia sa - țintesc ambele spre aceeaşi valorizare spirituală a omului" *(Episkepsis,* nr. 494, p. 23). Această frază ne-a şocat şi ne interesează opinia Sfinției Voastre.

Răspuns: Din păcate, această frază, ca şi altele de acest fel ale Prea Sfințitului Damaschin sau ale altor teologi ortodocşi şi eterodocşi care se ocupă cu dialogul cu musulmanii, exprimă spiritul sincretist în care se ține dialogul.

Personal, mă îndoiesc profund că o biserică şi o geamie (sau o sinagogă, sau orice alt locaş religios monoteist) pot conduce pe om la aceeaşi stare duhovnicească. Vreau să cred că astfel de fraze s-au rostit din greşeală şi că nu exprimă convingerile profunde ale acestor teologi, deoarece, dacă ar exprima credința celor care le publică, îmi pare rău să o spun, au căzut din credința creştină. Dar este nepermis să fie rostite astfel de cuvinte chiar din greşeală. Cu credința Bisericii nu ne jucăm. Cum este posibil ca într-o geamie unde se propovăduieşte Coranul cu toate rătăcirile lui, unde nu se cinsteşte şi nu se propovăduieşte credința în Dumnezeul Treimic, unde „credincioşii" nu se împărtăşesc cu Sfintele Taine şi nu primesc harul dumnezeiesc prin ele şi nu devin mădulare ale Trupului lui Hristos, cum pot ei să aibă aceeaşi stare duhovnicească cu ortodocşii dintr-o biserică în care se cinsteşte Sfânta Treime şi se săvârşesc Sfintele Taine? Dacă am lua în serios chiar şi numai cuvintele slujbei săvârşite la înnoirea unei biserici ortodoxe, n-am putea să mai spunem aşa ceva.

Deoarece problema dialogului acestuia este gravă trebuie să ne străduim să păzim sistematic şi cu grijă credința noastră. Dacă astfel de concepții domnesc înseamnă că se propovăduieşte „o altă Evanghelie”, deoarece în Evanghelia lui Hristos se spune că „cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (Mc. 16, 16) şi că „nu este în altcineva mântuirea (decât în Iisus Hristos), căci nu este sub cer nici un alt nume, dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim noi" (F.A. 4, 12).

Întrebare: Ați atins deja tema dialogului şi aş vrea să vă întreb: ce credeți despre dialogurile intercreştine?

Răspuns: Tema este foarte largă, iar răspunsul ar trebui să fie o carte întreagă. Pe scurt, vă răspund că nu putem, ca ortodocşi, să acceptăm concluziile dialogului cu romano-catolicii, deoarece documentul de la Balamand, care deocamdată este considerat „de lucru", e utilizat în practică drept înțelegere încheiată, şi care recunoaşte Biserica Romano-Catolică ca având credință apostolică, participare la aceleaşi taine cu ortodocşii, aceeaşi preoție şi succesiune apostolică a episcopilor.

Nu putem accepta nici concluziile dialogului cu anticalcedonienii deoarece, aşa cum s-a arătat în lucrarea „Observații cu privire la dialogul ortodocşilor cu anticalcedonienii" a Sfintei Comunități a Sfântului Munte Athos, ortodocşii au acceptat abia acum, pentru prima dată în istorie, faptul că anticalcedonienii au hristologie ortodoxă, în ciuda hotărârilor Sinoadelor IV, V, VI şi VII Ecumenice şi a scrierilor celor mai mari de Dumnezeu purtători Părinți ai Bisericii: Fotie, Ioan Damaschin, Maxim Mărturisitorul, Sofronie al Ierusalimului ş.a.

Între altele: ce noimă mai poate avea dialogul cu anglicanii, când, pe lângă celelalte rătăciri, hirotonesc femei ca episcop şi preot? Sau când binecuvîntează căsătorii homosexuale şi alte fapte imorale? După cum se ştie, chiar în sânul cercurilor anglicane, aceste situații au declanşat mişcări şi nemulţumiri.

Întrebare: Nu credeți că ar fi bine să se facă concesii acolo unde nu există diferențe mari?

Răspuns: Dintru început, precizez că, în domeniul credinței, chiar şi diferentele mici sunt mari. Concesiile amintite mai sus față de catolici şi anticalcedonieni nu reprezintă oare un minimalism dogmatic?

Mă tem că cea mai mare concesie a ortodocşilor făcută în aceste dialoguri este recunoaşterea - fie directă, fie implicită - a faptului că nu doar Biserica Ortodoxă este Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolică, ci ea constituie o astfel de Biserică împreună cu catolicii, protestanții şi anticalcedonienii. Mă tem că pe această erezie eclesiologică se bazează dialogurile.

Nu e lipsit de importanță faptul că anticalcedonicnii au încetat să mai fie caracterizați drept monofiziți, sau anticalcedonieni sau precalcedonieni sau creştini vechi-orientali, ci sunt recunoscuți ca şi ortodocşi orientali, iar Biserica noastră drept una dintre cele două familii de ortodocşi, cealaltă familie fiind anticalcedonicnii.

Cu smerenie considerăm că această erezie eclesiologică trebuie să fie condamnată sinodal pentru ca mireasa lui Hristos să rămână neatinsă şi fără pată, Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească. Noi rămânem mereu credincioşi hotărârilor sinodalilor din Constantinopol care, în 1895, au declarat că Biserica papală a căzut din credința evanghelică pe care o păstrează Biserica Ortodoxă care singură este Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolică.

Întrebare: Nu cumva acesta este doar punctul dumneavoastră de vedere?

Răspuns: Critica făcută de Biserica Greciei documentului de la Balamand (vezi *„Ekklistiastiki Alitheia”,* 16.01.1995), şi observațiile Sfântului Sinod legate de dialogul cu anticalcedonienii, ca şi alte texte ale ierarhilor şi profesorilor de teologie, mă îndreptățesc să spun că acest punct de vedere nu este numai al meu sau al călugărilor atoniți.

Întrebare: O altă temă gravă care interesează pe mulți ortodocşi este participarea ortodocşilor la Consiliul Mondial al Bisericilor. Ce credeți despre aceasta?

Răspuns: Pe drept cuvânt, această temă nelinişteşte pe mulți ortodocşi. C.M.B. este condus, cum se ştie, după concepții necreştine, chiar păgâne, cum s-a văzut şi la Adunarea Generală de la Canberra, unde Duhul Sfânt a fost înfățişat într-un chip animist idolatru.

Ortodocşii nu au posibilitatea să-şi facă cunoscută poziția, aşa cum au făcut-o până la Adunarea generală de la Delhi din 1961, unde, din nefericire, au renunțat la acest drept, pentru ca ecumeniştii ortodocşi să fie mai plăcuți protestanților.

Până în 1961 a avut sens participarea ortodocşilor la C.M.B., câtă vreme au vorbit acolo nu ca reprezentanți ai unei fracțiuni a creştinismului divizat, ci ca reprezentanți ai Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească.

Textele reprezentanței ortodoxe, alcătuite de venerabilul teolog Pr. George Florovski, citite şi publicate la aceste adunări, exprimau conştiința de sine ortodoxă.

Astăzi, însă, vocea ortodocşilor se pierde în ghiveciul protestant. Protestanții, consecvenți eclesiologiei lor, conform căreia există Biserica văzută (nedesăvârşită şi fragmentată) şi cea nevăzută (unită şi desăvârşită), vin la C.M.B. pentru a-şi aduce fiecare părticica lui de adevăr, astfel încât toți la un loc să desăvârşească Biserica cea nevăzută.

Ce sens are participarea ortodocşilor la acest Consiliu aproape exclusiv protestant, unde glasul nostru răsună într-un Babel al ereziilor protestante, câtă vreme eclesiologia noastră este radical diferită? Nu cumva acceptând participarea la C.M.B. cădem indirect de la eclesiologia noastră ortodoxă?

Mulți ecumenişti ortodocşi cred că dacă ar creşte numărul reprezentanților ortodocşi în Birourile C.M.B., hotărârile şi textele sale ar fi mai ortodoxe. Cunoscând, însă, marea criză a credinței prin care trece întreg protestantismul, criză care conduce tot mai mult spre libera-cugetare şi necredință, o astfel ele supoziție mi se pare absolut nefondată.

Dacă vrem să fim consecvenți cu credința şi cu eclesiologia noastră şi să nu scandalizăm poporul credincios ortodox, consider că Biserica Ortodoxă poate participa la C.M.B. doar dacă vorbeşte ca Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică, şi cu condiția ca ierarhii şi ceilalți clerici să nu se roage împreună cu protestanții de diferite nuanțe (între care destui neagă toate elementele Tradiției Bisericii noastre), şi mai ales cu femei episcop sau preot.

Întrebare: Unii ortodocşi susțin că Tradiția moare şi omoară dacă nu se înnoieşte, şi că Tradiția pură nu se concepe fără înnoire. Ce credeți?

Răspuns: Există diferenţe între înnoire şi înnoire. Înnoirea autentică a Tradiției s-a făcut de către sfinți, de către de Dumnezeu inspirații Părinți ai Bisericii noastre şi de către sfintele ei Sinoade Ecumenice şi locale. Toți aceştia, rămânând înrădăcinați în Adevărul Evangheliei, au purces la tâlcuirea lui în limba accesibilă şi înțeleasă de oamenii epocii lor. Nu au alterat deloc esența Evangheliei şi a învățăturii apostolice, ci au îmbinat-o organic în epoca lor. Încercări de înnoire au făcut şi ereticii care, însă, dezlipiți de Trupul Bisericii şi lipsiți de dumnezeiescul har, s-au rătăcit de la Adevărul credinței. Biserica a îndepărtat acest tip de ,,înnoire" ca pe un cancer de pe trupul ei sfânt şi sănătos.

Vă dau un exemplu: folosirea termenului filosofic „de o ființă" de către Sfinții Părinți ai primului Sinod Ecumenic a fost primită de către Biserică ca exprimând adevărul veşnic şi ca o înnoire pozitivă. Pe de altă parte, înnoirile filosofice necreştine ale lui Arie au fost condamnate şi îndepărtate ca neconforme cu credința Bisericii şi ca o înnoire rea.

Judecând după ceea ce se înțelege astăzi prin înnoire, considerăm că aceasta vizează elementele esențiale ale Tradiției şi alterarea lor.

Îmi amintesc o frază scrisă de cuviosul, înțeleptul şi Sfântul arhimandrit Iustin Popovici către ucenicii săi care studiau în Atena (care acum au ajuns episcopi ai Bisericii Serbiei): „Orice vă scriu, să judecați şi să analizați în funcție de ceea ce spun Sfinții Părinți şi, dacă concordă, atunci să-mi primiți îndrumările; aceasta este mucenicia ortodoxă care atrage harul lui Dumnezeu şi care-i deosebeşte pe martirii sfintei noastre credințe şi Tradiții”.

Întrebare: Cei mai mulți dintre creştini aşteaptă mărturia Sfântului Munte şi a monahilor şi o primesc cu bucurie. Sunt însă unii (puțini) care spun că atoniții şi, în genere, monahii, trebuie să se ocupe doar de rugăciune şi nu cu chestiuni de credință. Nu cumva au dreptate?

Răspuns: Bineînțeles că principala ocupație a monahului este rugăciunea. Dar când credința este pusă în pericol, monahii trebuie să se implice în problemele bisericeşti, mai ales cei instruiți pentru dreapta îndrumare a credincioşilor atât în viața duhovnicească cât şi în problemele dogmatice şi e de folos ca ei să vorbească, nu ca să învețe Biserica, ci ca să mărturisească credința lor, după porunca Domnului: ,,cine va mărturisi întru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri" (Mt 10, 32). Mărturisirea lui Hristos nu este o obligație de serviciu, ci o expresie a vieții. Mai precis este expresia participării la viața lui Hristos. Hristos nu spune ,,oricine Mă va mărturisi", ci „oricine va mărturisi <u>întru</u> Mine". Mărturisirea lui Hristos este deci expresie a împărtăşirii cu Hristos sau a vieții în Hristos. Viața în Hristos are ca şi urmare firească mărturisirea lui Hristos. Monahii trăind în Hristos mărturisesc şi astfel îi învață pe creştini. O fac smerit, nu ca să învețe, ci pentru a mărturisi. Aceasta este tradiția în monahismul ortodox şi aghioritic.

Astăzi (21 ianuarie) sărbătorim doi sfinți călugări, dascăli şi mărturisitori: pe Sfântul Maxim Mărturisitorul şi pe Sfântul Maxim Grecul, luminătorul Rusiei.

Ce ar fi fost Răsăritul ortodox şi universal fără mărturisirea şi învățătura Sfântului Maxim Mărturisitorul? Şi ce ar fi ajuns Rusia ortodoxă fără învățătura Sfântului Maxim Grecul?

Nu cumva au greşit în această privință toți sfinții aghioriți, printre care Sfântul Grigorie Palama şi cei împreună cu el semnatari ai *Tomului Aghioritic,* în care sunt condamnate erori catolice, sau sfinți ca Nicodim Aghioritul sau Cosma Etolianul şi atâția alții?

În fiecare zi citim şi auzim viețile sfinților şi ale mărturisitorilor credinței. Putem oare să ne astupăm urechile? Putem să spunem că credem cele contrare Tradiției Bisericii noastre? O asemenea poziție ar însemna un soi de schizofrenie duhovnicească.

Întrebare: Nu cumva menținerea acestor elemente tradiționale poate fi privită astăzi ca o încremenire în nişte extreme învechite?

Răspuns: Hristos „ieri, azi şi în veci este Acelaşi", iar mântuirea pe care o aduce Biserica Lui este aceeaşi de-a lungul secolelor. Conştiința noastră ortodoxă este modelată de cele învățate de la părinții credincioşi, duhovnici, din scrierile Apostolilor, ale Părinților, Martirilor, Mărturisitorilor, Cuvioşilor. Dacă credem că toate câte le-am primit şi le-am învățat sunt drepte şi plăcute lui Dumnezeu, atunci trebuie să avem curajul să le şi mărturisim, chiar dacă ne-am pune în pericol viața sau am fi batjocoriți pentru aceasta. Nu se potriveşte creştinilor şi călugărilor să-şi subordoneze *credința şi* teologia ideilor practice sau altor interese de moment lumeşti.

Pentru noi au putere nepieritoare cuvintele Domnului: „veți cunoaşte adevărul şi adevărul vă va face liberi" (In. 8, 32). De aceea ne este de folos să „ținem adevărul în iubire" (Ef. 4, 15), adică cu îndrăzneală şi discernământ. Această nevoie o împlinim față de toți frații noştri, mai cu seamă față de toți cei ce se scandalizează şi caută de la noi cuvinte de mângâiere şi de întărire în credința ortodoxă într-o epocă a ereziilor şi de trădare a Sfintei noastre Tradiții Ortodoxe.

HOMEOPATIA
este contrară credinței ortodoxe

Părintele Damaschin Grigoriatis
de la Sfânta Mânăstire Grogoriu
Sfântul Munte Athos

973-631-055-8

Cuvânt înainte

Homeopatia, una dintre metodele alternative de tratament din ziua de astăzi provoacă confuzii între credincioşii creştini. Aceasta pentru că mulți apelează la ea fără să cunoască clar despre ce este vorba. Astfel, există marele pericol ca homeopatia să aibă rolul unui "pod" care o să conducă pe mulți creştini neştiutori la religiile orientale, pentru că aceste religii orientale sunt baza tuturor metodelor alternative de tratament.

Homeopatia nu face parte dintr-o specializare medicală

În primul rând, când vorbim despre homeopatie trebuie clarificat că homeopatia nu face parte dintr-o specializare medicală, aşa cum este chirurgia ginecologia etc., pentru că, după cum spun şi homeopații înşişi dar şi legislațiile sănătății din toate statele dezvoltate, homeopatia nu este oficial recunoscută ca specializare universitară. Homeopatia este un sistem de tratare în totalitate care are la bază privirea integrală asupra lumii şi omului. Fondatorul ei, Samuel Hahnemann, medic german, în cartea, sa principală ”Organon artei vindecării", susține următoarea teorie: "Marea varietate a puterii se află ascunsă chiar în plante, ale căror caracteristici exterioare le cunoaştem de multă vreme, dar sufletele lor, caracterisicile lor interioare şi orice element dumnzeiesc au ele, pe acestea toate încă nu le-am perceput".

Această existentă a elementului dumnezeiesc este dezvăluită şi de către un urmaş al lui Hahnemann, James Tyler Kent, care scrie că: "...energia însăşi nu este energie, ci o substanță dinamică ... există un Dumnezeu Suprem care este alcătuit din substanță şi este o substanță uniformă. Toate provin, curg de la El, toate de la cel superior şi pană la ultimul corp material fiind legate în acest mod.
Bineînțeles, dacă există separare şi curgere continuă de la primul pînă la ultimul, ultimele o să înceteze să existe".

Aici este foarte important să înțelegem că, Kent nu vorbeşte despre Dumnezeu şi creație în acelaşi fel în care îl priveşte credința ortodoxă, adică un Dumnezeu Creator care are substanță diferită de creaturile Lui, pentru că El însuşi esle Necreat. Conform părerii lui Kent, există un Dumnezeu "de substanță" impersonal care este aceeaşi cu creaturile lui, deoarece substanța

Lui Dumnezeiască este aceeaşi cu cea a creaturilor Sale. De asemenea, nu separă energia Dumnezeiască de substanţa Dumnezeiască, separare pe care ortodoxia o face, învăţîndu-ne că numai la Energia Dumnezeiască putem participa, iar la Substanţa Dumnezeiască, nu. După această teorie a lumii care este exprimată prin cunoscuta dogma a apocrifismului, adică toate sunt una, homeopatia explică şi fenomenul bolii: viaţa există atât cât "Dumnezeul Suprem", care este "o substanţă", curge continuu către fiinţe. Dacă o să se oprească să curgă, atunci "o să se oprească să existe". Deci, tulburarea curgerii acestei substanţe dumnezeieşti provoacă boala. Kent scrie: "Această substanţă este supusă schimbărilor, adică poate să curgă în ordine sau dezordine, poate să fie bolnavă sau normală".

Această substanţă sau energie dumnezeiască care există în om şi la care reacţionează medicamentul homeopat este ceea ce homeopatia numeşte "energie vitală" a omului. După homeopaţi, această "energie vitală" nu esle altceva decât energia "Ki sau Chi" a chinezilor sau "orgoni" a lui Wilhelm Reih. Un medic american, coleg al lui Michael Winer, o echivalează cu energia hinduistă "prana sau kudalini". Alţi medici o echivalează cu "energie bioplasmatică", care este exprimată în fenomenul Kirlian, şi cu "orgoni" lui Reih şi cu "forma energiei animale care s-a numit mesmerism în cinstea lui Mesmer, care a descoperit-o în secolul XVII". Aici e de subliniat că Antonie Mesmer se consideră fondatorul "parapsihologiei".

Unii homeopaţi o numesc "energie cosmică" şi spun că este aceeaşi energie pe care hinduşii o numesc "Prana, Paracelsus o numeşte Magnale, Van Helmod îi spune Alcahest, cabaliştii o numesc Lumina stelelor, alchimiştii ii spun Azorth, Fludd îi spune Spiritus, Puterea Fiinţelor la Reihenbach, magnetism animal la Mesmer, energia văzduluilui sau bioenergie sau substanţă sinplă la mistici ca Suedeborg, energie vitală sau putere vitală sau corp vital la Instituţia Vitalistică, Orgoni la Reih, Bioplasmă la cercetătorii ruşi etc. ".

De asemenea, se menţionează de către aceiaşi homeopaţi şi extazul în care cad yoghinii ca un mod prin care cineva poate să vină în contact cu această "energie cosmică" şi *este* subliniat că astfel de situaţii sunt extrem de revigorante. Echivalarea "energiei vitale" cu toate care s-au raportat mai înainte nu se face întamplător, ci izvorăşte din teoria totală a lumii (absolut monism panteistic), care "inspiră" pe lângă homeopatie şi toate sectele religioase ale ţărilor orientale de ale căror credinţe sunt absolut incompatibile cu ortodoxia.

Boala, adică modificările din fluxul energetic al omului au capacitatea, după cum spune Kent "într-o mare varietate... să fie observate sau provocate de către om însuşi. Omul poate sa o facă să curgă dezordonat. Dar şi tratarea se realizează de către om însuşi când este mobilizată raţiunea lui sufletească". La realizarea acestui lucru ajută doi factori: autocunoaşterea cu tehnici raţionale şi medicamentul homeopat. Winer scrie: "Când pacientul cunoaşte că tulburările lui se reflectă şi asupra conştiinţei lui, pe măsura înaintării tratamentului poate să continue să observe situaţia lui internă şi în acest fel să înveţe să vină în contact cu energia vindecătoare a "puterii vitale", exact cum fac şi yoghinii care învaţă să-şi controleze funcţiile "spontane" ale corpului. Dintre tehnicile pe care le recomandă Winer. pentru a se reuşi aceasta, este şi reflectarea.[1]

Dar şi în alte părţi ale textelor pe care le-au scris homeopaţii se observă că medicamentul homeopat este simplu, încă un mod în plus ca să reuşească cineva ceea ce oferă tehnicile auloevoiuţiei religiilor orientale. Şi spun homeopaţii mai departe: "Medicaţia homeopată există peste tot în jurul nostru, în exteriorul şi în interiorul nostru, este fiecare câmp energetic dinamic care fie este administrat cu capsulă de la vindecător, fie este produs sau exploatat de subconştient şi vine să completeze vindecător regiunile corespunzătoare din mediul câmpului nostru energetic".

[1] (n.ed.) probabil că traducerea exactă este meditaţie în sensul învăţăturilor yoga.

Cel ce face tratamentul mobilizează
”puterea terapeutică a vieții.”

”Vindecătorul, după teoriile homeopate, o să trebuiască să înțeleagă că el reprezintă doar conducta care prin legătura lui cu bolnavul mobilizează puterea vindecătoare a vieții... Binînțeles, aşa ceva presupune trăirea de către cel care tratează a diferitelor tehnici tradiționale şi noi, a tuturor acestor fenomene fizice care alcătuiesc manifestarea solidă a unei realități independente de fenomene. Aceasta a reuşit probabil vindecătorul şaman prin modul în care a crescut şi a venit în contact cu puterile naturii, astfel încît să fie capabil să treacă conform voinței la o stare neobişnuită a conştiinței ca să-l trateze pe cel bolnav; după cum se vede, acest lucru îl învață vindecătorul chinez încă din copilărie simțind mişcarea vieții în spatele chipurilor... În chip asemănător simțeau medicii antici ai lui Asclepios în timpul oficierii slujbelor de tratament bazat pe visele din timpul somnului înăuntrul templului. După homeopați, acest principiu de vindecare nu-l cunoaşte medicul modern al medicinei alopate.

Tehnicile energetice de tratament, aşa cum sunt homeopatia, acupunctura, Tai-Chi, reflectarea, Yoga, tratarea bioenergetică şi tehnicile lui Reith, dau confirmarea absolută că fenomene ca: magnetismul, iradierea, dispoziția celui ce tratează sunt evenimente la fel de obiective ca trăirea sentimentelor lui şi a funcțiilor lui raționale. Este caracteristică susținerea unor homeopați care spun că: ”Deci, pentru a cunoaşte cel care tratează şi pentru a reuşi să se plaseze corect în aceste domenii care tratează şi pentru a reuşi să se plaseze corect în aceste domenii va trebui el însuşi să le trăiască şi să fie supus unei educații psihospirituale, aşa ca din experiențele lui personale să dobândească o echipare sufletească şi rațională echilibrată. Adică, în primul rând el o să trebuiască să se facă sănătos cât mai mult posibil. Prin exercitarea diferitelor tehnici o să trăiască tot spectrul sentimentelor care sunt dezvăluite de la seninătate până la extaz”.

Aici este important să fie menționate şi părerile unor homeopați şi acupunctori care susțin, pe de o parte, că mai există o metodă de tratament care poale să influențeze câmpul energetic, aceasta fiind "atacul mâinilor", adică, tratamentul cu mâinile unui individ care are un înalt nivel spiritual, în realitate fiind râul energiilor. Ca exemple de "giganți spirituali" sunt citați Ramana Maharishi şi Ramakrishna. Şi, pe de altă parte, alți homeopați spun că acele folosite de acupunctură reprezintă conducte care fac legătura între energia corpului şi energia universală.

În final, Kent, unul dintre fondatorii homeopatiei, scrie că: "Ceea ce vedem în jurul nostru este universul urmărilor, însă universul cauzei rămâne nevăzut. Omul are capacitatea să perceapă lucrurile cele mai profunde şi este foarte important că poate să cunoască şi să vadă din interiorul lui toate lucrurile pe care le conține universul naturii, în loc să înceapă de la cosmosul natural şi să încerce să conştientizeze universul imaterial". Aici, Kent consideră cauza şi urmarea existenței universului ca putând fi cunoscute de către om prin procedurile interioare misticiste ale acestuia, pentru că, după el, toate se află în interiorul nostru.

Dar acest lucru, bineînțeles, vine în contradicție cu învățăturile Bisericii, conform cărora cunoaşterea universului imaterial şi cauza existenței universului natural sunt urmarea apocalipsei dumnezeieşti, iar nu a "cercetării interioare". Din toate acestea rezultă clar în ce spații "se desfăşoară" activitatea homeopatiei.

Cauza acțiunii "medicamentului" homeopat, conform homeopaților

În legătură cu medicamentul homeopat, tot "secretul" eficacității lui este în modul prin care se prepară medicamentul, adică, cunoscutul dinamism căruia îi este supus medicamentul homeopat (dizolvări în serie şi agitări ale "substanței medicamentoase", deseori pană când nu rămâne nici o moleculă din ea în "medicamentul final"). Kent scrie: "facem dinamism la

medicamentele noastre pentru a putea ajunge pană la substanța simplă", adică substanța dumnezeiască, cum este explicată în alte texte din cartea lui. Deci, conform homeopatiei, acțiunea "medicamentului" ei se datorează proprietăților dumnezeiești ascunse ale materiei lui, care se descoperă prin dinamism, ce este evident de natură spirituală, așa cum însuși Hahnemann o recunoaște răspicat: "Puterea medicamentoasă nu se află în moleculele materiale a acestor "medicamente", care au fost dinamizate (agitate) şi nici în suprafața lor fizică (cum ar fi măsurate în mod normal), ci este descoperită şi eliberată din materia medicamentoasă care are cu atât mai mare acțiune, cu cât mai liberă şi nematerială s-a făcut prin dinamism."

În altă parte, Hahnemann scrie "plsarea substanței medicamentoase şi agitarea ei (la dinamismul care se face la râşnița de medicamente) dezvăluie puterile ei medicamentoase din ce în ce mai mult până când se spiritualizează materia". Şi, continuând, spune: "Cu modul de preparare prin dinamimizarea substanței medicamentoase, materia se distruge complet până la natura ei spirituală şi de aceea, în starea ei finală, poate să se considere că e alcătuită într-adevăr numai din această substanță spirituală." Toate acestea au strânsă legătură cu calitatea de alchimist a lui Hahnemann.

De asemenea, după homeopați, Hahnemann a fost un chimist perfect, dar calitatea lui de alchimist se deosebeşte de cea de chimist, pentru că cea alchimistă se referă la semnificația metafizică.

Referitor la medicamentele homeopate, Winer mai adaugă: "În simptomele raționale găsim o confirmare a imaginilor alchimiste"

Pentru Hahneman, Confucius a fost superior lui Hristos, pe care îl consideră "sentimentalist înflăcărat"

De asemenea, din manualele homeopate mai aflam ca Hahnemann a avut strânse legături cu misticismul şi cu spiritismul, iar despre ideile lui religioase se ştiu eu claritate, următoarele: "Hahnemann a fost theist, adică credea într-o religie naturală". Părerea lui a fost că învățătura lui Confucius a fost superioară față de cea a lui Hristos, pe care îl caracteriza ca "sentimentalist înflăcărat". Credea că există o strânsă legătură între ființa supremă şi acțiunea medicamentelor. A fost un iubitor fanatic al religiei spiritiste, de aceea a ajuns să dea pacienților să miroase substanțe foarte puternic dinamizate ca să se trateze.

Hahnemann, fondatorul homeopatiei, a fost mason, iar rădăcinile homeopatiei se află în misticism

Este foarte bine cunoscut că intrarea lui Hahnemann în loja teutonică, încă de tânăr, a influențat decisiv credințele lui filosofice şi religioase. Legătura lui cu misticismul se dovedeşte net din cea mai cunoscută carte a sa "Organon al artei vindecării" în care are foarte multe capitole dedicate elogiului "tatălui" misticismului. Anton Mesmer, în a cărui teorie despre "magnetismul animal" credea şi o practica el însuşi. Din toate acestea rezultă că homeopatia îşi are rădăcinile în misticism şi spiritism, lucruri clar dezaprobate de biserica ortodoxă şi în general de lumea creştină.

Sunt de menționat părerile unor homeopați care susțin că legea principală a homeopatiei, adică cea "a asemănărilor", nu este corect să fie atribuită inițial lui Hahnemann. pentru ca această lege a fost inclusă în "arta" magiei. Există şi alte exemple de practicare a homeopatici

care sunt bazate pe principiile magiei. Aşadar, este evident că principiile homeopatice magice nu coincid cu credința şi viața ortodoxă, nici într-un caz.

Un alt punct important al teoriei homeopate este legea "infecțiilor", prin care homeopații înecarcă să explice cauza producerii bolilor. În legătură cu acest subiect este menționata ideea lui Kent, care susține: "Omul a fost creat liber, a fost creat cu posibilitatea să gândească şi să facă sau binele, sau răul. Deci, pentru a avea predispoziție la infecția psoriatică, ar fi trebuit, mai întâi, sa existe în gândirea omului o stare care să prezinte împrejurările potrivite pentru atragerea bolii, ar fi trebuit să existe dorința pentru a greşi şi a provoca răul. Astfel, omul, gândind şi dorind răul, îşi pregăteşte corpul să primească boala",

În altă parte, Kent spune următoarele: "Starea sufletească şi trupească a omului este o situație de sensibilizare la boală când cineva doreşte răul. Specia umană care trăieşte astăzi pe Terra este un pic mai bună decât un lepros sufletesc... Fiecare om are psoriasis... o nouă infecție vine cu fiecare copil."

Bineînțeles, aici se confundă răul spiritual cu cel material, lucru care vine în contradicție cu tradiția ortodoxă, conform căreia o boală trupească nu este în mod obligatoriu urmarea unui gând păcătos sau a unei fapte păcătoase a bolnavului. Pentru că, ce am putea să spunem despre Iov sau despre atâția alți sfinți ai bisericii noastre, care, deşi aveau o desăvârşire spirituală atât de mare, totuşi sufereau, după iconomia lui Dumnezeu, de o mulțime de boli, confirmând cele spuse de apostoli: "...puterea Mea se desăvârşeşte în slăbiciune..." (II Corinteni, XII, 9) ?

Conform homeopatiei, infecțiile psoriasisului, sifilisului şi hepatice (care nu au legătură cu bolile corespunzătoare din medicina clasică) se moştenesc, şi în felul acesta răul material şi spiritual se eternizează. Fără teamă, Winer adăuga următoarele: "...psoriasisul este o manifestare simbolică a păcatului originar".

După părerea fondatorilor homeopatiei, "nu există nimic în lume care să fie capabil să modifice şi să îmbunătățească o infecție, în afară de medicamentul homeopat spiritualizat". Aşa se descoperă că homeopatia este un sistem care depăşeşte limitele tratării, intervenind un sistem care propune "moduri de mântuire" pentru om, pentru că este autodeclarată ca fiind capabilă să inverseze consecințele spirituale şi trupeşti ale păcatului originar !

Winer menționează nişte comentarii ale homeopatului Schwartz, care se raportează la un mod de acțiune mai profund al homeopatiei, spunând că: "...homeopatia are legătură nu numai cu evoluția trupească a omului, ci şi cu evoluția lui spirituală - medicamentul homeopat într-adevăr salvează sufletele cu acest mod de acțiune, Homeopatia ajută la distrugerea răului, ajută să se deschidă "centrele" superioare şi să curgă de acolo energie cerească şi spirituală". De asemenea. Winer, punând întrebarea "dacă homeopatia este un sistem de desăvârşire pentru ispăşirea omului de păcatul originar", dă răspunsul că homeopatia "poate să fie un mijloc care să ajute oamenii să alunge «straturile» necunoaşterii, orbirii şi egoismului, iar în final o viață perfectă şi morală poate fi ținta tuturor metodelor de tratament".

Aşadar, şi aici se observă că homeopatia se extinde şi la vindecarea patimilor spirituale, ca de exemplu egoismul. Dar, pentru un creştin ortodox, vindecarea unei astfel de patimi cum este egoismul se tratează numai cu participarea la viața bisericească, bineînțeles nu cu medicamentul homeopat.

Deci, homeopatia uneşte legea de tratament cu legea spirituală a cărei încălcare produce boala. De aceea şi marele homeopat Pierre Schimdt, la un congres internațional al asociației homeopaților, susține că medicul homeopat, în afară de medicament, trebuie să dea pacientului indicații exacte" ...în legătură cu «igiena» de natură morală şi sufletească, astfel încât să nu se mai repete aceleaşi greşeli care le-a făcul înainte încălcând legea, în acest fel provocându-şi boala sau cele făcute de strămoşii lui... Prevedem o purificare a speciei umane...

Medicul homeopat, pentru a merita această denumire trebuie să fie un înțelept sintetic şi în acelaşi timp instruit spiritual.

Deci, ce ne-au învățat înțelepciunea secolelor şi religia tuturor oamenilor? Că diminuarea dorințelor, înlocuirea sau materializarea patimilor, concentrarea sunt cele mai sigure moduri pentru ca să dobândească cineva bucuria dezvoltării şi sănătății perfecte. Dar, pentru aceasta, pacientul are nevoie de instruire pentru a pricepe necesitatea alinierii lui la poruncile sfinte ale legii. Puteți să spuneți că nu este necesar medicul pentru a-l instrui în biologia metafizică pe pacientul care cere ajutor? Tocmai aici este marea diferență între alopatul care tratează doar corpul material care se pierde o dată cu moartea şi homeopatul care-l hrăneşte pe cel care continuă să trăiască şi să sufere, adică pe omul viu, lucru pe care nici o ştiință nu a reuşit să-l determine încă.

Reînnoiți-vă, reînsuflețiți-i pe pacienții voştri eliberați omul de infecția cronică, eliberați-l prin homeopatie, prin homeopatie pură, din această catastrofă numită psoriasis faceți omul potrivit pentru treapta lui Dumnezeu".

Aşadar, este clar că homeopatia înecarcă să "elibereze" omul şi că ținta ei principală este sufletul pacientului, nu corpul lui. Să subliniem că homeopatia tratează mergând de la suflet către rațiune şi corp. Există homeopați care compară modul de preluare a istoricului bolii de către un homeopat cu un fel de spovedanie, şi continuă susținând că, în principiu, homeopatia este interesată de cele care "în concepția creştină sunt considerate adânci şi întnecăcioase". Aici trebuie subliniată şi legătura homeopațiior cu hinduşii şi punctele comune pe care le are legea hindusă a lui Karma cu tratamentul homeopat.

Aşa că în afară de contemplarea în totalitate a cosmosului, prin elementele spiritiste, alchimice şi magice pe care le conține, homeopatia dă medicamentul homeopat, care reprezintă "elementul dumnezeiesc", pentru a readuce la normal fluxul substanței dumnezeieşti a omului, iar medicul homeopat preia sarcina intermediarului care conduce omul la eliberarea din păcatul originar, precum şi din răul material şi spiritual.

Dar noi, fiind creştini, ştim foarte clar că numai biserica este cea care poate să-l elibereze pe om din păcatul originar şi din răul spiritual şi să refacă relația omului cu Dumnezeu, însă aceasta prin participarea la energiile necreate ale lui Dumnezeu, iar nu printr-o falsă coincidență a substanțelor.

Înainte de încheierea acestui vast subiect care, desigur, nu poate fi finalizat într-un studiu atât de scurt dar a cărui intenție este să arate această mare problemă şi să ne dea motive să problematizăm, aş dori să menționez foarte pe scurt încă trei puncte de vedere asupra acestei probleme:

a) Cauzele răspândirii metodelor homeopate

b) Cum este explicată acțiunea "medicamentului" homeopat când apare vreun rezultat

c) Dacă într-adevăr nu este periculos "medicamentul" homeopat, după cum spun susținătorii lui.

Observăm următoarele:

a) <u>Cauzele răspândirii metodelor altenative</u>

Nu sunt scutiți de vină pentru răspândirea metodelor alternative, neconvenționale de tratament nişte reprezentanți inconştienți ai medicinei clasice, care exagerează cu administrarea medicamentelor şi deseori cu privirea impersonală asupra pacientului. Aceste situații, care cu siguranță trebuie corectate, în principiu se datorează practicării greşite a medicinei. Mulți medici aparținând medicinei clasice nu au răbdarea să ia bolnavului un istoric complet, care este cel mai important element pentru un diagnostic corect. De asemenea, comunicarea corectă medic-pacient ajută la tratament, mai ales în situațiile afecțiunilor cronice psihosomatice.

În orice caz, răspândirea metodelor alternative de tratament (homeopatie, acupunctură etc.) nu este independentă de răspândirea ereziilor din vremurile noi, de tendința de înşelăciune şi de confuzia care există în ziua de astăzi.

b) Explicarea acțiunii ”medicamentului” homeopat

În cazurile în care dă rezultate "medicamentul” homeopat, acestea o să trebuiască să fie explicate cu acțiunea medicamentului figurativ *Placebo.* Nu este corect că unii susțin că ceea ce ne interesează este numai rezultatul tratării. Să nu uităm că şi în spațiul magiei există "tratări", precum şi în spațiul protestanților cu "darul vindecării". "Tratări" există şi cu fenomenul extravagant al uroterapiei, adică administrarea orală a urinei la pacient sau prin alte modalități. Dar, în general, aceste tratări sunt de scurtă durată, boala revenind.

Trebuie sublniat ceea ce ne este cunoscut din Sfânta Scriptura şi din tradiția noastră ortodoxă, că ispita poate să trateze pentru a căştiga sufletul omului. Deci, nu ar fi trebuit să excludem şi elementul ispititor al "tratării", măi ales când aceasta este practicată în strînsă legătură cu practicile provenite din tradițiile orientale.

În orice caz, metodele alternative de tratament "dau rezultat", în general, la afecțiunile de natura psihică, dar în cazuri mai dificile "ridică mîinile sus ", adică nu au nici o propunere sau soluție pentru rezolvarea lor.

Specialiştii bisericii în tema ereziilor încadrează homeopatia în capitolul alchimiei. Într-adevar, metodele alternative de tratament nu reprezintă nimic altceva decât reîntoarcerea anticului medic magician-vrăjitor în viața societății de astăzi.

c) Pericolele homeopatiei

Sunt periculoase ”medicamentele” homeopate?

Vom aminti situația "medicamentelor homeopate nocive" (Nosodes) care sunt preparate din țesuturile canceroase, din cele cu lichid tuberculotic, din lichid sifilitic, din secreții gonoreice, din venin de şarpe, din mercur etc. Aceste medicamente sunt periculoase pentru sănătatea celor care le folosesc şi sunt contrarii moralei medicale şi deontologice.

Situațiile în care "medicamentul" homeopat este extrem de periculos sunt cele în care pacienții cu boli grave renunță la tratamentul medicinei clasice pentru a urma o metodă de terapie hemeopată sau o altă alternativă. Deseori evoluția acestor boli este irevrsibilă după ce oamenii descoperă greşala lor şi revin la tratamentul tradițional pe care îl luau iar vina pentru aceste situații este absolut a ”terapiilor alternative" cu promisiunile lor false.

Epilog

Toate acestea au fost scrise cu intenția de a fi clarificată problema homeopatiei, care nu are nici bază ştiințifică, este clar că este întemeită în spațiul misticismului şi pe modul de gîndire al teoriilor religiilor orientale.

Există pericolul major, dacă se dezvoltă homeopatia, precum şi celelalte metode alternative de tralament (acupunctură. reflexoterapie etc.) ca aceasta să aibă un loc de "punte" care să-i conducă prin înşelăciuni pe mulți creştini neinformați spre religiile orientale, în prima fază crescând sentimentele lor creştineşti. Creştinii apelează la astfel de metode necunoscând acest aspect care a fost menționat în text.

Dar homeopații care spun că sunt creştini, cum este posibil să nu cunoască aceste aspecte ale problemei sau înşală cu ipocrizie susținând că homeopatia nu este contrară creştinismului ?

Este cunoscut că pe iubitorii "New Age-ului" îi repreznită astfel de teorii şi chiar îi satisfac. Este aplicarea teoriilor lor despre univers la nivel medical.

De asemenea, trebuie clarificat că "metodele alternalive" de tratament (homeopatie-, acupunctură etc.) nu trebuie confundale cu reigimul sănătos de hrănire şi cu tratamentele cu plante simple care trebuie să facă parte dintr-un mod de viață echilibrat.

Cu dorința şi în speranța că, cu ajutorul şi binecuvântarea lui Dumnezeu acest text o să ajute la clarificarea confuziei.

SFÂRŞIT

Pe coperta 4 a broşurii mai avem următoarele (n.ed.) :

Există multe grupări mistice şi cu caracter religios, care folosesc în mod foarte periculos în învăţăturile lor idei referitoare la sănătate. Toate aceste grupări, împreună cu credinţele lor, sunt bazate pe religii şi concepţii orientale, amestecate cu diferite forme şi practici de magie.

Învăţătura principală a acestor grupări este totalitatea „cosmosului". Conform acestei teorii, există un dumnezeu impersonal, care este o putere universală sau o energie care coincide cu universul (bioenergie). Absolut tot ce se întâmplă este manifestarea acestei energii absolute. Nu există deosebire între substanţa lui Dumnezeu şi cea a omului. Dumnezeu nu există în afara omului. Luând ca bază acest punct de vedere pentru Cosmos, cei care se ocupă cu misticismul învaţă că omul, descoperindu-l pe „Dumnezeu - El însuşi" şi activând puterile care se ascund în interiorul lui, are puterea să se vindece singur.

Homeopatia este şi ea una dintre aceste practici terapeutice bazate pe această teorie despre cosmos. Bineînţeles că toate aceste metode mistice care izvorăsc din învăţături şi credinţe specifice religiilor orientale şi magiei sunt contrare cu credinţa creştin-ortodoxă, mai ales în ceea ce ţine de concepţia despre viaţă şi despre cosmos, concepţie total opusă celei creştineşti.

Cum este oare posibil ca practicanţii creştini ai acestei metode să nu ştie că fondatorul homeopatiei, Samuel Hahneman, susţinea că Confucius a fost mai mare decât Iisus Hristos? Şi oare cum este posibil ca o metodă „terapeutică" să fie după voia lui Dumnezeu, dacă fondatorul ei a vorbit împotriva lui Iisus Hristos?

ANEXA 1
Din cartea ORTODOXIA PENTRU POSTMODERNIŞTI despre felul în care va fi prigonita Biserica lui Hristos de către religia ecumenista a viitorului

Întrebare: *Chiar dacă post moderniştii propagă individualismul, totuşi ei reprezintă o structură compactă, şi prin revistele şi programele lor pot influenţa conştiinţa maselor. Observăm chiar o "postmodernizare" a societăţii contemporane, poate chiar inconştientă. Putem defini structura şi influenţa postmodernismului ca una sectară, deşi ateistă, totuşi sectară?* (pusa de monahul Savatie - Ignatie Baştovoi - n. ed.)

Răspuns (părintele Andrei Curaev n.ed.)**:** Explic. Din punct de vedere bisericesc, este fără îndoială o sectă, fiindcă se află în afara lui Hristos şi a Bisericii Sale. Dacă ne referim la pericolele iminente de ordin social, uman, cred că anume ideologia de tip new-age va sta la baza totalitarismului sec. XXI. Ştiţi, la sfârşitul sec. XIX, la fel se părea că epoca dictaturilor şi a războaielor a apus. Când a fost inventată mitraliera, mulţi afirmau că această descoperire face imposibil războiul, fiindcă o mitralieră nimiceşte un batalion în două minute. Cum să lupţi în acest caz? Asemenea idei se vehiculau la modul serios în presa timpului. Şi, desigur, se considera că progresul cultural al umanismului face imposibilă repetarea cruzimii Revoluţiei Franceze sau a dictaturii napoleoniene. Secolul XX a demonstrat că nu e aşa, şi experienţa anilor 90 ne învaţă să fim mai prudenţi. Nu putem considera că, o dată căzută cortina de fier a comunismului în Europa de Est, a dispărut şi ultimul gen de totalitarism. Asemenea genuri de tragedii vor mai urma, chiar mai groaznice. De ce? În primul rând fiindcă tehnologia de control asupra vieţii a făcut un salt uriaş înainte, în al doilea rând, norocul nostru este că Stalin şi Hitler au venit pe lume înainte de răspândirea televiziunii. Dictatorii secolului XXI vor face uz de nişte tehnologii mult mai avansate, şi de aceea cruzimea forţelor totalitare ale viitorului le va întrece pe cele ale sec. XX, cu atât cu cât cruzimea stalinismului a întrecut-o pe cea a dictatorilor sec. XIX - Bismarc şi Napoleon, să zicem. Şi iată că anume această ideologie poate sta la baza acestei dictaturi a sec. XXI în Occident. Îmi închipui că va fi o ideologie sub flamura toleranţei, fiindcă, ştiţi, new-age proclamă toleranţa, o toleranţă absolută faţă de tot. Dar aceasta este o formulă periculoasă, fiindcă poate promova intoleranţă la rândul ei. Cum anume? Să-i luăm pe reprezentanţii curentului new-age sau postmodernişti. Sunt nişte oameni cu suflet de violatori. Dacă un pictor ia un fragment de icoană şi-l introduce într-un colaj înconjurat de sticle de bere, prin aceasta, fără a se gândi prea mult, încalcă voia creatorului acelei icoane, în general, postmodernistul îşi permite să le rupă pe toate din context. Aceasta nu este oare o violare? Un predicator new-age îşi permite să rupă din context diverse idei religioase, ajungând în final la o idee în stil pur new-age - că, de fapt, toate religiile sunt una şi toate învaţă ceea ce învăţ şi eu. Şi de aceea Budha este precursorul meu, Iisus este înaintemergătorul meu. Mahomed a mers, dar n-a ajuns, Moise a înţeles, dar nu până la capăt, dar iată că eu acuşica vă explic ce-au vrut ei de fapt să spună. Din experienţa marxismului ştim deja că atunci când un curent se bazează pe precursorii săi, este unul agresiv. Această agresivitate mai întâi are loc la nivel de dialog, de idei, cultural, iar mai apoi ea se răsfrânge şi asupra oamenilor. Cel care a luat foarfecele ca să taie astfel de "ornamente" din cărţi, icoane, texte din timpuri străvechi, el va începe să-i "tundă" şi pe oameni conform gusturilor şi standardelor proprii. Ce suport avem noi creştinii ca să ne uităm cu suspiciune la toate acestea? Fiindcă noi am trecut deja experienţa unui new-age în imperiul roman, unde domina aceeaşi stare de vagabondaj contextual, de omnivoracitate. Să ne amintim. Să luăm spre exemplu Panteonul, templul tuturor zeilor din Roma, un imperiu al toleranţei faţă de diferitele culturi, dar unde creştinii au fost persecutaţi sistematic. De ce? Fiindcă refuzau să vadă lumea cu ochi străini, ei îşi apărau dreptul de a vedea lumea aşa cum o văd ei. Şi nu

doreau să participe la ceremonii religioase ale zeilor străini, conştienţi de faptul că Dumnezeu e unul. Pentru aceste convingeri erau executaţi. Presimt că se apropie timpuri asemănătoare. Iată doar un singur caz, după mine absolut postmodernist. Am în vedere legea rusă despre libertatea conştiinţei, adoptată cu doi ani în urmă (interviul a fost luat la 6 ian 2000 – n.ed.). Legea conţine un articol conform căruia nimeni nu poate să-l silească pe om să participe sau nu la ceremoniile religioase. Un principiu foarte judicios, nu-i aşa? Dar gândiţi-vă ce poate însemna el. Vine la mine în biserică un krişnait, se apropie de Potir şi mă roagă să-l împărtăşesc. Eu îi zic: drăguţule, ai ceva desenat pe frunte şi nişte punguliţe în mâini, mi se pare că eşti krişnait, nu? El răspunde: da, sunt krişnait. Şi ce pofteşti? Vreau să mă împărtăşesc, să particip şi eu la tainele voastre. Poftim, îi răspund, dar mai întâi să te pocăieşti, pentru că atâta timp cât eşti krişnait, nu poţi lua parte la tainele Bisericii Ortodoxe. El zice: cum, nu mă lăsaţi să particip la slujba voastră? Da, zic, nu te las. Atunci ce poate face el? Poate să mă dea în judecată conform legii care spune că nimeni nu are dreptul să împiedice o persoană să participe la serviciul divin. Acest lucru poate lua proporţii grave, închipuiţi-vă că statul organizează o întâlnire solemnă cu Dalai-Lama şi cere să vină toţi să-şi prezinte respectul faţă de reprezentantul acestei minunate tradiţii. Dar preoţii creştini spun: noi, desigur, compătimim poporul Tibetului pentru suferinţele lui, avem o atitudine plină de respect faţă de acest filozof, Dalai-Lama, fie el şi al XIV-lea, dar budismul ca atare nu ne trezeşte simpatii. De aceea creştinii nu trebuie să meargă să se roage şi să participe la ritualuri împreună cu budiştii şi reprezentanţii altor culte. Acest fapt poate servi drept motiv pentru ca statul să se năpustească cu toată puterea sa împotriva unor astfel de propovăduitori principiali, pe care îi va numi intoleranţi, obscurantişti, conservatori, ortodocsali etc. Era pe timpurile sovietice o anecdotă bună. Cică un lector a fost întrebat dacă va fi şi cel de-al treilea război mondial. El a răspuns: tovarăşi, al treilea război mondial nu va fi, dar va fi aşa o luptă pentru pace, că nu va rămâne piatră pe piatră.

Din cartea *Ortodoxia pentru postmodernişti, în întrebări şi răspunsuri*, editura Marineasa, Biblioteca Ekklesia , Timişoara 2001, pag. 32-34

ANEXA 2: Despre sănătate şi homeopatie, din cartea PĂRINTELE PAISIE MI-A SPUS de Athanasie Rakovalis

CAPITOLUL 2
DESPRE SĂNĂTATE

42. Dacă am fi ştiut cât folos primim din boli, nu am fi dorit să ne facem bine, ci am fi preferat să răbdăm, pentru a dobândi un loc mai bun în rai şi nu 1-am fi rugat pe părintele Ştefan să facă rugăciune.

«Părinte Ştefan, de ce mi-ai făcut aceasta? Dacă ai ştiut, părinte Ştefan, că nu vreau sănătate, de ce te-ai rugat pentru mine? Mai bine îmi spuneai "bine, bine" şi să nu fi făcut rugăciune. De ce ai făcut aceasta, părinte Ştefan?».

43. - Părinte, antibioticele pricinuiesc vătămare omului. De data aceasta, am fost nevoiţi să-i dăm fetiţei noastre (în vârstă de doi ani) antibiotice. Unii de la şcoala unde lucrează soţia mea, au mers la homeopat şi cu o pastilă mică le-au trecut durerile. Şi ne-au spus că de la început trebuia să tratăm copilul prin homeopatie.

Doi călugări ai părintelui S. se ocupă cu homeopatia. Nu ştim dacă este aşa, dar am auzit că Părintele Porfirie ar fi spus că medicamentele homeopate, şi mai ales cele ale primei doze pe care o dau, nu sunt fabricate în Grecia, ci le aduc din Olanda, unde sunt "citite" în cadrul unei ceremonii speciale. Adică sunt vrăjite.

- Ascultă, pentru acupunctura există două şcoli. Una este curat satanică. Iar cealaltă ce face ? Să presupunem că mă doare degetul. Cel care se ocupă cu aceasta ştie pe unde trec nervii, bagă un ac, omoară nervul, iar durerea încetează. Da, dar oare l-a făcut bine? A îndepărtat pricina? Apoi, să spunem că mă doare şi cealaltă mână; va omorî şi acel nerv, apoi altul şi altul, iar la sfârşit ce se va întâmpla?

Homeopatia este încurcată. Mulți s-au încurcat în această poveste şi au amestecat în ea multe teorii. După ce vei lua o doctorie, îți vor spune aceia: "La început te vei simți mai rău, dar apoi îți va trece". Să spunem că te doare obrazul. Celălalt îți dă o palmă puternică şi te doare mai tare, aşa încât starea de mai înainte, ti se pare o glumă, şi o suporți uşor.

Mai există şi unii care sunt bolnavi numai cu închipuirea. Unul ca acesta merge la medic, iar acela îi spune: "Pleacă, nu ai nimic". Merge din nou şi medicul iarăşi îi spune: "Pleacă, nu ai nimic". Merge apoi la homeopat. Acesta ştie că nu are nimic, dar nu îi spune, ci îi dă un praf, pentru a-i linişti gândul aceluia şi astfel îi trece durerea. "M-am făcut bine", spune acela.

- Ei, dar acest lucru este bun, Părinte, căci i-a corectat gândul.

- Bre, fiule, aceasta este **înşelăciune!** în felul acesta îi mai umflă şi egoismul, căci va cugeta: "Ai văzut? Nu spuneam eu bine? Doctorii nu au ştiut".

Apoi mai sunt şi alții care neputându-se aranja nicăieri în altă parte, merg la homeopatie şi astfel îşi găsesc o ocupație.

Dar lucrul acesta este primejdios. Se încurcă diferiți inşi în treaba aceasta şi nimeni nu poate avea încredere în ei.

Apoi resping toate celelalte tratamente, zicând: "Acesta nu este corect !". Dacă cineva are febră 40°C, tu ce vei mai face atunci când tratamentul recomandat de medicina clasică îşi face treaba lui, alungă temperatura?

Îmi face mare impresie faptul că Hipocrate a descoperit atâtea lucruri, a făcut atâtea observații şi a alcătuit atâtea terapii. Aceasta nu a fost întâmplător, ci a fost o iluminare dumnezeiască. Altul a făcut penicilină din mucegai.

Un bătrânel la o mănăstire a văzut cum arăt* şi mi-a spus să mănânc pâine mucegăită, căci ajută. Dar câtă pâine poți să mănânci? În timp ce acela a făcut medicamentul din mucegai şi a salvat atâția oameni. Un astfel de medicament nu este de aruncat.

Eu aş fi de acord mai degrabă cu un botanist, cu un om de ştiință. Iată, cineva a scris o carte despre o sută de plante şi o mie de terapii. Vezi, acolo citim despre atâtea plante, dintre care pe unele le călcăm în picioare şi care vindecă o mulțime de boli.

A venit aici un oarecare medic credincios, nu vreau să-i spun numele, care a scris şi o carte şi îi spun: "Menta ajută mult la astmă". "Nu ştiu" îmi spune. "Bre, tu eşti doctor şi spui că nu ştii?".

Vezi aceştia nu au un scop bun, vor să dea la o parte plantele şi să rămână numai medicamentele, în mâncăruri se pun atâtea şi atâtea plante iar ca medicamente şovăiesc să le folosească.

Cum am spus, sunt de acord mai degrabă cu un om de ştiință, botanist. Vezi, germanii au pus deja menta în pliculețe şi o vând.

Dar există şi mulți escroci. Unul spune că poate cunoaşte TOATE bolile numai privind în ochii celui bolnav. Sunt şi eu de acord că unele boli se pot depista în felul acesta, dar cum va cunoaşte acela inima privind în ochi. Altul spune că prin ureche poate vindeca toate bolile. Bagă în ea nişte ace... Prostii. Aceştia sunt nişte escroci. Este nevoie de discernământ în toate acestea.

- Adică, Părinte, să nu facem tratamente homeopate la copil?

- Nu, nu este un lucru în care să ai încredere.

- Părintele S. are câțiva călugări medici, pe care i-a trimis să învețe homeopatia.

Bătrânul şi-a clătinat capul şi nu a spus nimic.

---

* Bătrânul bănuia că Stareţul are tuberculoză.

- Chiar şi părintele S. a făcut tratament homeopat şi deşi a fost foarte bolnav, în cele din urmă s-a făcut bine.

Stareţul şi-a clătinat din nou capul cu amărăciune în semn de dezaprobare şi la sfârşit a întrebat:
- Prin ce s-a făcut bine părintele S.? Oare prin homeopatie? (dând de înţeles că poate rugăciunile altora l-au tămăduit).

Anexa mea personală (a lui Athanasie Rakovalias n. ed.)

44. După aceste sfaturi ale Stareţului m-am hotărât să cercetez mai profund subiectul homeopatiei şi al acupuncturii. Iată aici câteva din constatările mele pe scurt:

Acupunctura: S-a dezvoltat în China şi s-a impus ca un mod terapeutic, printr-un decret împărătesc. Ea este strâns legată de concepţia despre lume a vechilor chinezi. Potrivit acestei concepţii ei credeau că boala trupească este urmarea influenţei unui duh rău asupra trupului omenesc. Astfel de exemplu, daca te durea stomacuL aceasta însemna pentru vechii chinezi că un demon se cuibărise în acel loc. Pentru a-l sili pe demonul, care provoca boala să plece, înfigeau ace în punctele respective ale părţii bolnave, făcând în acelaşi timp şi diferite exorcisme. Aceasta este o ramură a acupuncturii, pe care Stareţul a caracterizat-o a fi "curat" SATANICĂ.

Oare în zilele noastre nu există SATANIŞTI? Oare unii dintre aceştia nu practică şi în ziua de astăzi această ramură a acupuncturii? Şi dacă există astfel de persoane viclene şi rău intenţionate, care l-au băgat pe satana în viaţa lor, înlăuntrul sufletului lor, nu cumva să aşteptaţi să v-o spună sau să v-o scrie sub tabela lor medicală.

Homeopatia: Întemeietorul homeopatiei în Grecia, a acestei "medicini alternante", este un SUBINGINER! Domnul Vitulkas. Este considerat părintele homeopatiei în Grecia, dar este şi foarte cunoscut în cercurile mondiale homeopate.

Domnul Vitulkas a fost discipol şi colaborator al maestrului (guru) hindus Krişnamurti. Pe Krişnamurti, Societatea Teosofică (de provenienţă masonică) a vrut să-l impună ca Hristosul Noii Ere. (Timp de mai mulţi ani a umblat prin toată lumea, dându-se drept "Hristosul" epocii noastre). Dar planurile lor au eşuat.

În acest mediu s-a mişcat domnul Vitulkas, şi este firesc ca gândirea lui să fie adăpată cu concepţii orientale despre Dumnezeu, lume şi om.

Pentru a deveni cineva "homeopat" în Grecia, acum câţiva ani, când începuse această poveste, era suficient să înveţe între trei şi şase luni lângă un homeopat experimentat, iar apoi îşi putea deschide "magazinul" său propriu.

Astăzi însă, lucrurile s-au schimbat. După ciocnirile cu lumea medicală a Greciei este necesară diploma de absolvire a medicinei, pentru ca cineva să practice homeopatia.

Nu există şcoli homeopate organizate, nu există date statistice, pentru a putea compara rezultatele acţiunii medicamentelor homeopate. Nu există nici o statistică care să spună că, de exemplu, din o mie de bolnavi care au urmat o terapie homeopată, atâţia s-au făcut bine, atâţia şi-au îmbunătăţit starea, atâţia au rămas în aceeaşi stare şi atâtora li s-a înrăutăţit sănătatea. NIMIC ! Nici o dată statistică ! Şi interesant este faptul că aceia îţi spun că "homeopatia nu lucrează statistic".

În trecut chiar şi eu însumi am urmat de două ori şedinţe de terapie homeopată împreună cu soţia mea şi cu mulţi prieteni şi cunoscuţi.

În majoritatea situaţiilor nu s-a întâmplat nimic. Nici o ameliorare ! În alte situaţii boala avansa atât de mult încât ajungea la punctul critic în care bolnavul era nevoit, în starea avansată a bolii în care se afla, să ceară ajutorul medicinei clasice.

Uneori a existat şi "vindecare", aşa cum s-a petrecut în cazul conjunctivitei pe care am avut-o la ochi. Această boală uşoară s-a vindecat... Dar după o vreme m-a consultat din nou un oftalmolog, şi s-a mirat că partea vitroasă a ochilor mei a fost vătămată.

Semăna cu cea a unui om foarte înaintat în vârstă. Oare aceasta este "vindecarea" pe care mi-au făgăduit-o?

Nişte prieteni de ai noştri le-au făcut copiilor lor tratament homeopatic, încă de la o vârstă foarte mică. De la trei ani, poate şi mai puțin, copiii lor nu au luat niciodată antibiotice. Gripele, infecțiile şi viruşii, le treceau cu uşurință, cu o pastilă "mică" homeopată.

Însă, mai târziu, ce s-a întâmplat?

După destui ani de terapie homeopată, unul din copiii lor s-a îmbolnăvit foarte grav. Cantitatea de cupru şi de celelalte metale pe care le luase în toți aceşti ani prin aceste "mici" pastile a crescut într-o măsură atât de mare încât i-a provocat această boală foarte gravă.

Speriați, părinții au recurs la ajutorul medicinii clasice, având grijă de a-i înştiința pe cunoscuții lor despre "pățania" suferită, blestemând de aici înainte homeopatia.

Cum putem fi siguri că după o folosire de ani de zile a medicamentelor homeopate, nu vom avea efecte negative? Şi fiindcă nu există perioadă lungă de timp, o experiență acumulată, pe ce se sprijină homeopații când încredințează lumea că "medicamentele homeopate nu au efecte negative"?

Chiar şi în domeniul teoriei, al principiilor, există nepotriviri. Chiar ei înşişi nu ştiu foarte bine ce anume cred. Fondatorul homeopatiei este considerat S. Haneman. El a scris o carte cu titlul "Organul tehnicii terapeutice", unde sunt expuse principiile de bază ale homeopatiei.

În revista pe care o editează Centrul Medicinei Homeopate din Atena, cu titlul "MEDICINA HOMEOPATĂ", în nr. 3 din 1992, editorul revistei lui şi întemeietorul homeopatiei în Grecia, domnul G. Vitulkas, referindu-se la cele de mai sus, scrie:

"1) Diferențele care există între ediția a cincea a "Organului", când Haneman trăia încă, şi a şasea care s-a tipărit după moartea lui şi alte diferente care apar probabil nu aparțin acestuia. 2) Contradicții posibile care există în "Organ", spre exemplu în paragraful 18 care menționează: "...prin urmare, rezultă **fără nici o îndoială** că totalitatea simptomelor la fiecare caz personal de boală trebuie să fie singurul indiciu, singurul ghid care ne va conduce la alegerea medicamentului...".

În timp ce vorbeşte atât de clar despre **totalitatea simptomelor,** totuşi, în paragraful 153 menționează: "...în încercarea noastră de a descoperi medicamentul corespunzător, cel mai potrivit pentru simptomele bolii pe care vrem să o tratăm... acele simptome pe care ar fi trebuit prin excelentă şi în mod exclusiv să le avem în vedere, sunt cele mai importante, cele mai curioase, cele mai neobişnuite şi unice în felul lor - simptome generale, dar şi cele mai imprecise, care nu trebuie să ocupe prea mult atenția noastră...".

Oare nu avem aici o contradicție? Dacă da, care este ea?

Mai există şi alte contradicții de acest fel în "Organ", care vor trebui discutate? se întreabă domnul Vitulkas.

45. Un copil a venit să-l roage din nou pe Stareț pentru tatăl său, care era în spital bolnav de cancer. Era gata să izbucnească în plâns. Starețul l-a întărit sufleteşte.

- Nu plânge! Nu s-au pierdut toate! Ce s-a întâmplat? Pentru Dumnezeu nimic nu este greu. Numai că şi el trebuie să vrea să fie ajutat. Trebuie să răsucească puțin butonul; să se racordeze la frecvența care trebuie. Să-i spui să se mărturisească şi să se împărtăşească.

46. Odată mi-au adus o fetiță paralizată. O lovise trăsnetul şi îi arsese toate celulele nervoase, nu putea merge, nici vorbi, şi nici să se îngrijească.

Mi-a fost tare milă de ea. Oare este greu pentru Hristos să facă din nou celulele? Acum s-a făcut cogeamite fată.

47. Părinte, acesta are tensiune, nu ştiți cumva vreun medicament?

- Tensiune? Ia vino aici să ți-o cobor! (Şi zâmbind, îi prinde capul între mâini şi îl apasă, în timp ce acela stătea bucuros şi cu evlavie, primind tratamentul Starețului asupra capului său).

Tensiunea este din nelinişte, binecuvântatule, continuă serios Starețul. Tu să rezolvi problemele cele uşoare. Pe cele grele să le laşi lui Hristos. Să nu încerci să le rezolvi tu pe toate. După ce vei pleca de aici, să treci pe la Talea (băcanul din Căreia) să cumperi nişte indiferență bună. Îți va da şi pe datorie, a spus Starețul râzând.

48. Să mâncați morcovi mulți. Fac bine. Curăță sângele.

49. Odată am avut infecție urinară, în decursul unui an luasem de cinci ori antibiotice puternice. Şi de fiecare dată am făcut aceasta timp de o lună de zile. Dar fără nici un rezultat, în cele din urmă am mers la Stareț să-i cer sfatul.

- Ia orz curat, fierbe-l până se va desface bobul, şi bea numai zeama.

- Cât să beau?

- Bea cât vrei. Rău nu o să-ți facă. Este şi întăritor. Curăță tot sistemul... rinichii, vezica urinară. Să bei câte un pahar dimineața, la amiază şi seara.

- Pentru cât timp, Părinte?

- Ei !... bea timp de o lună.

Într-un termos mare, cam de un litru, puneam apă fiartă şi aruncam înăuntru o mână de orz, spălat mai dinainte de praf. îl lăsam toată noaptea, iar dimineața îl strecuram şi beam zeama.

După cincisprezece zile m-am făcut cu desăvârşire bine şi nu am mai continuat tratamentul. Orzul a făcut o treabă mai bună decât antibioticele, fără să pricinuiască efecte negative.

50. Odată, când l-am cercetat pe Stareț după operația pe care o făcuse pentru cancer şi după intervenția la ficat, de îndată ce m-a văzut, mi-a spus:

- Să nu ceri! Să nu ceri! Nu poți suferi durerea, Nu poate fi suportată. Este înfricoşătoare!

Am plecat capul ruşinat, în rugăciunea mea, ceream de la Dumnezeu să-mi dea "puțin" din boala Părintelui, atât cât puteam suporta. Mă ruşinam pentru că nu am avut jertfire de sine pentru a cere să sufăr eu în locul său, aşa cum făcuse Starețul în trecut pentru mine. Nu i-am spus nimic despre aceasta, ci el singur a înțeles.

Apoi Starețul a continuat:

- Dintru început nu ceream de la Hristos să mă facă bine. Şi sfătuiam şi pe alții să facă răbdare, să facă mai întâi cele omeneşti şi apoi să ceară ajutorul lui Dumnezeu, însă nu aşa, ci trebuie de la început să cerem ajutorul lui Hristos. Căci Hristos vine cu o mângâiere şi le îndreaptă pe toate fără durere, fără efecte negative, în chip desăvârşit, în timp ce oamenii... Chiar şi binele pe care ți-l vor face, ce fel de bine este?

Părintele Paisie mi-a spus, Editura EVANGHELISMOS, Bucureşti 2002, SCHITUL LACUL – SFÂNTUL MUNTE ATHOS pag. 47-57

ANEXA 3
SEMNELE VREMURILOR, 666, - din cartea PĂRINTELE PAISIE MI-A SPUS de Athanasie Rakovalis

"După furtuna diavolească, va veni însorirea dumnezeiască"

În spatele duhului lumesc al "libertăţii" de astăzi, al lipsei de respect în Biserica lui Hristos faţă de cei mai mari, părinţi şi dascăli, care au frică de Dumnezeu, se ascunde sclavia duhovnicească, stresul şi anarhia, care conduce lumea la impas, la catastrofă sufletească şi trupească.

Iar în spatele sistemului perfect de asigurare computerizată, ce se face prin "cartela" electronică, se ascunde dictatura mondială, sclavia lui antihrist, "...ca să-şi pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte, încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decât numai cel ce are semnul, adică numele fiarei, sau numărul numelui fiarei. Aici este înţelepciunea. Cine are pricepere să socotească numele fiarei, căci este număr de om. Şi numărul lui este şase sute şaizeci şi şase" (Apocalipsa 13, 16-18).

Sfântul Andrei al Cezareii scrie următoarele: "Despre numele cel murdar al lui antihrist şi despre tâlcuirea numărului precum şi despre altele ce s-au scris despre acela, vremea le va descoperi şi experienţa celor înţelepţi..., dar nu a binevoit harul dumnezeiesc să se scrie în dumnezeiasca carte numele lui cel pierzător, însă cercetând cu raţiunea, cu adevărat multe (nume) se pot afla...". (Sfântul Andrei al Cezareii, Tâlcuire la Apocalipsă, cap.38, pp. 341-542, ediţie greacă)

Dar lucru ciudat este că mulţi oameni duhovniceşti, pe lângă faptul că fac tâlcuirile lor proprii, se mai şi tem cu o frică lumească de "punerea la dosar", în timp ce ar fi trebuit să se nelinişteasca duhovniceşte, să-i ajute pe creştini cu neliniştea cea bună şi să le întărească credinţa, şi astfel să simtă mângâierea dumnezeiască.

Mă mir cum toate aceste evenimente nu le crează probleme de conştiinţă! De ce nu-şi pun măcar un semn de întrebare la tâlcuirile minţii lor? Şi dacă îl ajută pe antihrist la pecetluirea lor, de ce mai trag şi alte suflete la pierzare? Căci la aceasta se referă: "...ca să înşele, dacă este cu putinţă, şi pe cei aleşi" (Mc. 13, 22).

Se vor înşela cei care le vor tâlcui pe acestea cu mintea lor. În timp ce semnele sunt foarte clare. "Fiara" de la Bruxelles a sorbit în computer cu 666 aproape toate statele. Cartela, buletinul electronic, "înainte mergătoare ale pecetluirii", ce arată? Din păcate la radio ascultăm numai timpul probabil.

Ce ne va spune Hristos? "Făţarnicilor, faţa cerului ştiţi s-o judecaţi, dar semnele vremurilor nu puteţi" (Mt 16, 3).

Aşadar, după cartelă şi după buletinul electronic, adică "îndosarierea" persoanelor, ce se face pentru a înainta cu viclenie la pecetluire, vor spune mereu la televizor că oarecare a furat cartela cutăruia şi i-a luat banii din bancă. Pe de altă parte vor face reclamă "sistemului perfect", adică pecetluirii pe mână sau pe frunte cu raze laser, a numărului 666, numele antihristului, care nu se va distinge cu ochiul liber.

Din păcate, iarăşi "anumiţi cunoscători" îi vor "înfăşa" pe fiii lor duhovniceşti ca pe nişte prunci, chipurile ca să nu-i mâhnească. "Aceasta nu are importanţă". "Nu-i nimic, este destul să credeţi lăuntric". Şi, deşi vedem că Apostolul Petru, care s-a lepădat numai la exterior de Hristos, i s-a socotit aceasta cu adevărat lepădare, aceştia se leapădă de Sfânta pecete a lui Hristos, ce le-a fost dată la Sfântul Botez, care este "Pecetea darului Sfântului Duh", prin primirea peceţii lui antihrist şi mal spun apoi că Îl au pe Hristos înlăuntrul lor.

Din păcate, o astfel de logică aveau şi unii "gnostici" pe vremea sfinţilor mucenici, care încercau să întoarcă pe mucenici de la mărturisirea lor, aşa cum spune Sfântul Vasile cel Mare în "Cuvântul" său la mucenicul Gordie:

"...mulți încercau să-1 convingă pe mucenic să se lepede numai cu gura şi să-şi păstreze credința în suflet prin aceiaşi dispoziție lăuntrică, pentru că Dumnezeu nu caută la cele pe care le rosteşte limba, ci la intenția omului, însă mucenicul Gordie a rămas neînduplecat şi a răspuns: "Nu suferă limba cea zidită de Hristos să rostească ceva împotriva Ziditorului... Nu vă înşelați, Dumnezeu nu se lasă batjocorit, căci din cele ce ies din gura sa, fiecare va fi judecat; din cuvintele tale te va îndreptăți şi din cuvintele tale te va osândi".

De asemenea, sub stăpânirea lui Deciu, s-a poruncit creştinilor să mărturisească religia închinătorilor la idoli şi creştinii care au mărturisit şi au jertfit idolilor, au primit un certificat, scăpând astfel de mucenicie. Dar nu numai aceştia s-au lepădat de Hristos, ci şi cei care au dat bani închinătorilor la idoli şi au luat certificatul fără să se lepede de Hristos, aşa numiții "libellus". Dar şi pe aceştia Biserica noastră i-a considerat lepădați, căzuți.

Să ne amintim şi de minunea săvârşită de Sfântul Teodor, care se prăznuieşte în fiecare an în sâmbăta din prima săptămână a Postului Mare: "Iulian Paravatul ştiind că poporul lui Hristos, mai cu seamă în săptămâna întâi a Postului Mare, caută să se curățească şi să se apropie mai mult de Dumnezeu, a voit să-i spurce. De aceea a poruncit să pună în piață în acele zile mâncăruri spurcate cu sângele jertfelor idoleşti. Dar Sfântul mucenic Teodor s-a arătat în vis lui Evdoxie, arhiepiscopul de atunci al Constantinopolului, şi descoperindu-i fapta împăratului, i-a poruncit să-i adune pe credincioşi dis-de-dimineață ca să-i împiedice să folosească acele mâncăruri spurcate. Iar lipsa hranei necesare să o înlocuiască vremelnic prin colivă... în felul acesta scopul Paravatului a fost zădărnicit şi poporul cel credincios a fost păzit nespurcat ...".

Depărtarea de cele jertfite idolilor a fost rânduită printr-un canon al Sfinților Apostoli: "Şi apostolii şi preoții s-au adunat... (şi au hotărât) să se ferească de cele jertfite idolilor şi de des frâu şi de (animale) sugrumate şi de sânge" (Fp. Apostolilor 15, 6, 20).

Dar cu toate cele pe care le-am arătat auzi, din păcate, o grămadă de neghiobii ale minții unor "gnostici" de astăzi. Unul spune: "Eu voi primi buletinul cu 666, şi voi pune şi o cruce alături". Altul spune: "Eu voi primi pecetea cu 666 pe frunte şi voi face şi o cruce pe cap...". Iar alții spun o grămadă de alte neghiobii, crezând că se vor sfinți în felul acesta. Dar toate acestea sunt înşelări.

Numai cele care primesc sfințire, numai acelea se sfințesc. De pildă, apa primeşte sfințire şi se face agheasmă, însă urina nu primeşte sfințire. Piatra se poate face pâine prin minune, dar necurăția nu primeşte sfințire.

Prin urmare, diavolul, antihristul, atunci când este pe buletin, pe mână sau pe fruntea noastră prin simbolul lui, nu se sfințeşte chiar şi o cruce de ai face.

Avem puterea Cinstitei Cruci, a simbolului sfânt, şi harul dumnezeiesc al lui Hristos numai atunci când ne îndestulăm cu Sfânta pecetluire a Botezului, prin care ne lepădăm de satana, ne unim cu Hristos şi primim sfânta pecetluire: "Pecetea darului Duhului Sfânt".

Hristos să ne lumineze pe toți. Amin.

Sfântul Munte Athos
Chilia "Panaguda" - Mănăstirea Cutlumuş
Sâmbăta din prima săptămână a Postului Mare 1987

Cu *multă durere şi dragoste în Hristos*
Monahul Paisie

Părintele Paisie mi-a spus, Editura EVANGHELISMOS, Bucureşti 2002, SCHITUL LACUL – SFÂNTUL MUNTE ATHOS pag. 167-171